РАССМОТРЕНО
на заседании педагогического
совета МБОУ «Ирнурская НОШ»
Протокол №1 от 30.08.2023г.

УТВЕРЖДЕНО
Директор МБОУ «Ирнурская НОШ»
_______________/Гайсина Н.Р./
Приказ №42-О/Д
от 30.08.2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного курса «Литературное чтение на родном (татарском) языке»

начальное общее образование

1-4 классы

Составили:
учителя начальных классов Ибраева М.В.
Гайсина Н.Р.

д. Ирнур, 2023г.

Пояснительная записка

Рабочая программа основного общего образования по учебному предмету по родной (татарской) литературе разработана на основе:

- Федеральным государственным образовательным стандартом основного общего образования
- Примерной основной образовательной программой основного общего образовании. Основной образовательной программы основного общего образования
- Рабочая программа составлена в соответствии с требованиями ФГОС ООО и на основе авторских программ Гарифуллиной Ф.Ш., Мияссаровой И.Х. по татарской литературе для общеобразовательных организаций с обучением на русском языке (для изучающих татарский язык как родной) для 1-4 классов, Казань: «Магариф – Вакыт»», 2022г.
- положения о порядке разработки и утверждение рабочих программ.

Структура рабочей программы соответствует требованиям Федерального государственного образовательного стандарта второго поколения (Федеральный государственный образовательный стандарт основного общего образования /Стандарты второго поколения /М.: «Просвещение, 2011)

Цели изучения учебного предмета «Родная (татарская) литература».

воспитание уважения к родной литературе, сознательного отношения к нему как явлению культуры;

- осмысление родного языка как основного средства общения и получения знаний в разных сферах человеческой деятельности;
- совершенствование речевой деятельности, коммуникативных умений и навыков, обеспечивающих свободное владение литературным родным языком; обогащение словарного запаса и грамматического строя речи;
- формирование умений познавать, анализировать, классифицировать языковые факты, умений работать с текстом, осуществлять информационный поиск.

Задачи обучения учебного предмета «Родная (татарская) литература».

- формирование научного мировоззрения, вооружение основами знаний о родном языке, развитие языкового и эстетического идеала;
- формирование прочных орфографических и пунктуационных умений и навыков, овладение нормами родного литературного языка и обогащение словарного запаса и грамматического строя речи обучающихся.

Разделы:1. « Планируемые результаты изучения учебного предмета»
2.«Содержание учебного предмета»

3.«Тематическое планирование с определением основных видов учебной деятельности»

Описание места учебного предмета в учебном плане

На изучение учебного родного (татарского) литературного чтения в учебном плане МБОУ «Ирнурская НОШ» в 1-3 классе отводится 1час в неделю, в 4 классе 0,5ч в неделю: 1 класс-33 часа, 2-3 классы - 34 часа, 4 класс-17 часов в год. Предлагаемое содержание и объем курса соответствует образовательному стандарту по татарской литературе.

1. Планируемые результаты освоения учебного предмета в 1 классе

Личностные результаты

- по заданию учителя, выделяя слоги, готовиться к чтению слов, трудных по слоговой структуре;
- спрашивать о значении незнакомых слов;
- соблюдать основные правила общения на уроке, пользоваться типовыми этикетными формулами (в ситуациях приветствия, извинения, просьбы, благодарности);
- понимать вопросы и задания, инструкции учителя, адекватно реагировать на них;
- под руководством учителя создавать короткие устные высказывания на основе различных источников, в том числе деловые на основе моделей букваря.
- слышать интонацию конца предложения, определять количество произнесённых предложений; выделять из предложения слова, определять их количество;
- разграничивать звуки и буквы, правильно называть их;
- применять при письме правила оформления границ предложений, раздельного написания слов.
- различать два вида чтения: «как говорим» (орфоэпическое) и «как написано» (орфографическое);
- под руководством учителя писать под диктовку и списывать с печатного текста слова и короткие предложения (по освоенной технологии), проверять написанное.
- строить небольшие монологические высказывания на основе картинок букваря, собственных впечатлений.

Метапредметные результаты

Регулятивные УУД:

- понимать и принимать учебную задачу;
- использовать выделенные учителем ориентиры действия;
- осуществлять последовательность действий в соответствии с инструкцией, устной или письменной, в том числе схематичной; использовать внешнюю речь для регуляции своих действий;

- выполнять действия проверки.

Познавательные:

- слушать учителя и понимать прочитанное, находить в речи учителя, в сообщении учебника нужные сведения;
- выявлять непонятные слова, спрашивать об их значении;

.понимать информацию учебника, представленную в модельном виде, переводить её в словесную форму;

- в ходе коллективной работы наблюдать за фактами языка и речи, выполнять действия анализа, сравнения, классификации, группировки с учётом указанных критериев, делать умозаключения, выводы, использовать освоенные условные знаки.

Коммуникативные:

– участвовать в коллективной беседе, высказывать свои мысли, говорить о своих впечатлениях, слушать одноклассников, соблюдать основные правила общения на уроке.

Большая часть универсальных учебных действий выполняется учащимися под наблюдением учителя, при его участии.

Предметные результаты

- читать правильно и плавно по слогам, в простых случаях целыми словами, понимать читаемое (приблизительный темп чтения вслух – 25 слов в минуту);
- различать звуки гласные и согласные, гласные ударные и безударные, согласные твёрдые и мягкие, звонкие и глухие; слышать наличие в слове звука [й’];
- выделять и характеризовать отдельные звуки слова, определять их последовательность, обозначать звуковой состав слова в виде модели;
- выделять слоги, различать ударные и безударные;
- различать буквы гласных, обозначающие твёрдость или мягкость согласных; различать позиции, когда буквы е, ё, ю, я обозначают два звука или один.
- соблюдать правила посадки, положения тетради, ручки в руке;
- правильно, аккуратно, разборчиво и по возможности красиво писать буквы и оформлять их соединение; сравнивать с образцом и оценивать каллиграфическую сторону своей записи;
- обнаруживать по освоенным признакам имеющиеся в слове, в предложении «опасные при письме места»;

Ученик получит возможность научиться:

- читать правильно и плавно целыми словами, в трудных случаях по слогам, в темпе, близком к темпу устной речи;
- понимать читаемое преимущественно по ходу чтения;
- самостоятельно готовиться к чтению слов, трудных по слоговой структуре;
- при повторном чтении использовать некоторые средства создания выразительности, в частности окраску голоса (интонацию), мимику;
- под руководством учителя выбирать заголовок текста с учётом его темы или главной мысли (без терминов), восстанавливать нарушенную последовательность предложений;

- участвовать в коллективном устном общении, вступать в диалог, соблюдая при этом основные правила речевого поведения: слушать говорящего, смотреть на него, обращаться к собеседнику по имени (имени и отчеству) и т. п.;

во 2 классе

Личностные результаты

испытывать чувство гордости за свою Родину, российский народ и историю России при работе с текстами об истории и культуре нашей страны, древних и современных городах, известных людях;

- осознавать свою этническую и национальную принадлежность;
- относиться с уважением к представителям других народов;
- уважительно относиться к иному мнению;
- понимать практическую значимость получаемых знаний по татарскому языку;
- соблюдать правила поведения на уроке и в классе;
- развивать навыки сотрудничества с одноклассниками и со взрослыми;
- конструктивно разрешать проблемные ситуации;
- оценивать свои успехи в освоении языка.

сформировать целостный социально ориентированный взгляд на мир в его органичном единстве и разнообразии природы, народов, культур и религий; воспринимать окружающий мир как единый «мир общения»;

- эффективно общаться с окружающим миром (людьми, природой, культурой) для успешной адаптации в обществе;
- сформировать и использовать свои коммуникативные и литературно-творческие способности;
- осваивать духовно-нравственные ценности при работе с текстами о мире, обществе, нравственных проблемах;
- стремиться совершенствовать свою речь и общую культуру;
- сформировать эстетические чувства при работе с поэтическими и прозаическими произведениями.

Метапредметные результаты

- ориентироваться в пространстве учебника с помощью знаков навигации;
- понимать цели и задачи учебной деятельности;
- находить ответы на проблемные вопросы;
- самостоятельно оценивать свои достижения или промахи;
- пользоваться знаково-символическими средствами в учебных целях (схема речевого общения, рисунок-схема состава слова, рисунок-схема частей речи);
- пользоваться справочной литературой (словарями);
- развивать логическое мышление при сравнении различных языковых единиц (слово, словосочетание, предложение; главные и второстепенные члены предложения и др.) и при классификации языковых единиц по различным критериям;

- развивать речь при анализе художественных и научных текстов и при составлении собственных текстов различных видов.
- делать самостоятельные выводы;
- находить выход из проблемных ситуаций;
- определять цель и дидактическую значимость предлагаемых учебных заданий;
- выступать в разных ролевых функциях (учитель — ученик), предусмотренных заданиями;

Предметные результаты

Развитие речи. Речевое общение

- понимать, что язык является главным средством общения людей, помогающее выразить мысли и чувства;
- относиться к татарскому языку как к великой ценности и культурному достоянию народа;
- анализировать речевую модель общения: речь партнера (собеседника) по общению, цель и тему общения, его результат;
- понимать речевые задачи общения: что-то сообщить (проинформировать, известить), одобрить (поддержать, похвалить, согласиться, подтвердить), возразить (оспорить, покритиковать, убедить), объяснить (уточнить, побудить, доказать, посоветовать, воодушевить);
- выбирать языковые средства в зависимости от ситуации общения;
- контролировать и корректировать своё высказывание в зависимости от ситуации общения;
- правильно использовать в общении вспомогательные средства: мимику, жесты, выразительные движения, интонацию, логические ударения, паузы в соответствии с культурными нормами;
- различать диалогическую и монологическую речь;
- составлять диалоги, основанные на известных правилах продуктивного общения;
- составлять устные тексты различных типов: повествование, описание, рассуждение;
- пересказывать текст с помощью опорных слов, с ориентировкой на главную мысль высказывания;

составлять рассказы по серии картинок, на предложенную тему, по личным впечатлениям.

- совершенствовать свою устную речь на фонетическом, лексическом и синтаксическом уровнях;
- говорить выразительно, понятно, логично, чётко формулируя мысль в словесной форме; говорить связно в нормальном темпе, соблюдая необходимые нормы орфоэпии;
- делать полный и краткий пересказ текста;
- устранять в текстах шаблонные фразы и выражения, передавать своё отношение к высказанному;

совершенствовать культуру речевого общения: соблюдать нормы речевого этикета, уметь выразить просьбу, пожелание, благодарность, извинение; уметь поздравить или пригласить друзей, вести разговор по телефону, правильно обратиться к собеседнику;

- соблюдать культуру письменного общения: писать буквы, предложения в соответствии с правилами русской графики и орфографии, соблюдать аккуратность в ведении записей, чёткость и аккуратность выполнения письменных работ.

в 3 классе

Личностные результаты

испытывать чувство гордости за свою Родину, российский народ и историю России при работе с текстами об истории и культуре нашей страны, древних и современных городах, известных людях;

- осознавать свою этническую и национальную принадлежность;
- относиться с уважением к представителям других народов;
- уважительно относиться к иному мнению;
- понимать практическую значимость получаемых знаний по татарскому языку;
- соблюдать правила поведения на уроке и в классе;
- развивать навыки сотрудничества с одноклассниками и со взрослыми;
- конструктивно разрешать проблемные ситуации;
- оценивать свои успехи в освоении языка.

сформировать целостный социально ориентированный взгляд на мир в его органичном единстве и разнообразии природы, народов, культур и религий; воспринимать окружающий мир как единый «мир общения»;

- эффективно общаться с окружающим миром (людьми, природой, культурой) для успешной адаптации в обществе;
- сформировать и использовать свои коммуникативные и литературно-творческие способности;
- осваивать духовно-нравственные ценности при работе с текстами о мире, обществе, нравственных проблемах;
- стремиться совершенствовать свою речь и общую культуру;
- сформировать эстетические чувства при работе с поэтическими и прозаическими произведениями.

Метапредметные результаты

- ориентироваться в пространстве учебника с помощью знаков навигации;
- понимать цели и задачи учебной деятельности;
- находить ответы на проблемные вопросы;
- самостоятельно оценивать свои достижения или промахи;
- пользоваться знаково-символическими средствами в учебных целях (схема речевого общения, рисунок-схема состава слова, рисунок-схема частей речи);
- пользоваться справочной литературой (словарями);
- развивать логическое мышление при сравнении различных языковых единиц (слово, словосочетание, предложение; главные и второстепенные члены предложения и др.) и при классификации языковых единиц по различным критериям;
- развивать речь при анализе художественных и научных текстов и при составлении собственных текстов различных видов.

делать самостоятельные выводы;

- находить выход из проблемных ситуаций;

- определять цель и дидактическую значимость предлагаемых учебных заданий;
- выступать в разных ролевых функциях (учитель — ученик), предусмотренных заданиями;

Предметные результаты

Развитие речи. Речевое общение

понимать, что язык является главным средством общения людей, помогающее выразить мысли и чувства;

- относиться к татарскому языку как к великой ценности и культурному достоянию народа;
- анализировать речевую модель общения: речь партнера (собеседника) по общению, цель и тему общения, его результат;
- понимать речевые задачи общения: что-то сообщить (проинформировать, известить), одобрить (поддержать, похвалить, согласиться, подтвердить), возразить (оспорить, покритиковать, убедить), объяснить (уточнить, побудить, доказать, посоветовать, воодушевить);
- выбирать языковые средства в зависимости от ситуации общения;
- контролировать и корректировать своё высказывание в зависимости от ситуации общения;
- правильно использовать в общении вспомогательные средства: мимику, жесты, выразительные движения, интонацию, логические ударения, паузы в соответствии с культурными нормами;
- различать диалогическую и монологическую речь;
- составлять диалоги, основанные на известных правилах продуктивного общения;
- составлять устные тексты различных типов: повествование, описание, рассуждение;
- пересказывать текст с помощью опорных слов, с ориентировкой на главную мысль высказывания;
- писать изложения по составленному плану;
- составлять рассказы по серии картинок, на предложенную тему, по личным впечатлениям.
- совершенствовать свою устную речь на фонетическом, лексическом и синтаксическом уровнях;
- говорить выразительно, понятно, логично, чётко формулируя мысль в словесной форме; говорить связно в нормальном темпе, соблюдая необходимые нормы орфоэпии;
- делать полный и краткий пересказ текста;
- устранять в текстах шаблонные фразы и выражения, передавать своё отношение к высказанному;
- совершенствовать культуру речевого общения: соблюдать нормы речевого этикета, уметь выразить просьбу, пожелание, благодарность, извинение; уметь поздравить или пригласить друзей, вести разговор по телефону, правильно обратиться к собеседнику;
- соблюдать культуру письменного общения: писать буквы, предложения в соответствии с правилами русской графики и орфографии, соблюдать аккуратность в ведении записей, чёткость и аккуратность выполнения письменных работ.

Текст

- отличать текст от простого набора предложений;
- устанавливать связь между предложениями в тексте;

- определять тему и основную мысль текста;
- озаглавливать текст;
- выделять в тексте вступление, основную часть и заключение;
- составлять план текста;
- распознавать типы текстов (описание, повествование, рассуждение).
- различать художественные и научные тексты;
- составлять тексты разных типов.

в 4 классе

Личностные результаты

испытывать чувство гордости за свою Родину, российский народ и историю России при работе с текстами об истории и культуре нашей страны, древних и современных городах, известных людях;

- осознавать свою этническую и национальную принадлежность;
- относиться с уважением к представителям других народов;
- уважительно относиться к иному мнению;
- понимать практическую значимость получаемых знаний по татарскому языку;
- соблюдать правила поведения на уроке и в классе;
- развивать навыки сотрудничества с одноклассниками и со взрослыми;
- конструктивно разрешать проблемные ситуации;
- оценивать свои успехи в освоении языка.
- сформировать целостный социально ориентированный взгляд на мир в его органичном единстве и разнообразии природы, народов, культур и религий; воспринимать окружающий мир как единый «мир общения»;
- эффективно общаться с окружающим миром (людьми, природой, культурой) для успешной адаптации в обществе;
- сформировать и использовать свои коммуникативные и литературно-творческие способности;
- осваивать духовно-нравственные ценности при работе с текстами о мире, обществе, нравственных проблемах;
- стремиться совершенствовать свою речь и общую культуру;
- сформировать эстетические чувства при работе с поэтическими и прозаическими произведениями.

Метапредметные результаты

ориентироваться в пространстве учебника с помощью знаков навигации;

- понимать цели и задачи учебной деятельности;

- находить ответы на проблемные вопросы;
- самостоятельно оценивать свои достижения или промахи;
- пользоваться знаково-символическими средствами в учебных целях (схема речевого общения, рисунок-схема состава слова, рисунок-схема частей речи);
- пользоваться справочной литературой (словарями);
- развивать логическое мышление при сравнении различных языковых единиц (слово, словосочетание, предложение; главные и второстепенные члены предложения и др.) и при классификации языковых единиц по различным критериям;
- развивать речь при анализе художественных и научных текстов и при составлении собственных текстов различных видов.
- делать самостоятельные выводы;
- находить выход из проблемных ситуаций;
- определять цель и дидактическую значимость предлагаемых учебных заданий;
- выступать в разных ролевых функциях (учитель — ученик), предусмотренных заданиями;

Предметные результаты

Развитие речи. Речевое общение

- понимать, что язык является главным средством общения людей, помогающее выразить мысли и чувства;
- относиться к татарскому языку как к великой ценности и культурному достоянию народа;
- анализировать речевую модель общения: речь партнера (собеседника) по общению, цель и тему общения, его результат;
- понимать речевые задачи общения: что-то сообщить (проинформировать, известить), одобрить (поддержать, похвалить, согласиться, подтвердить), возразить (оспорить, покритиковать, убедить), объяснить (уточнить, побудить, доказать, посоветовать, воодушевить);
- выбирать языковые средства в зависимости от ситуации общения;
- контролировать и корректировать своё высказывание в зависимости от ситуации общения;
- правильно использовать в общении вспомогательные средства: мимику, жесты, выразительные движения, интонацию, логические ударения, паузы в соответствии с культурными нормами;
- различать диалогическую и монологическую речь;
- составлять диалоги, основанные на известных правилах продуктивного общения;
- составлять устные тексты различных типов: повествование, описание, рассуждение;
- пересказывать текст с помощью опорных слов, с ориентировкой на главную мысль высказывания;
- писать изложения по составленному плану;
- составлять рассказы по серии картинок, на предложенную тему, по личным впечатлениям.
- совершенствовать свою устную речь на фонетическом, лексическом и синтаксическом уровнях;

- говорить выразительно, понятно, логично, чётко формулируя мысль в словесной форме; говорить связно в нормальном темпе, соблюдая необходимые нормы орфоэпии;
- делать полный и краткий пересказ текста;
- устранять в текстах шаблонные фразы и выражения, передавать своё отношение к высказанному;
- совершенствовать культуру речевого общения: соблюдать нормы речевого этикета, уметь выразить просьбу, пожелание, благодарность, извинение; уметь поздравить или пригласить друзей, вести разговор по телефону, правильно обратиться к собеседнику;
- соблюдать культуру письменного общения: писать буквы, предложения в соответствии с правилами русской графики и орфографии, соблюдать аккуратность в ведении записей, чёткость и аккуратность выполнения письменных работ.

Текст

отличать текст от простого набора предложений;

- устанавливать связь между предложениями в тексте;
- определять тему и основную мысль текста;
- озаглавливать текст;
- выделять в тексте вступление, основную часть и заключение;
- составлять план текста;
- распознавать типы текстов (описание, повествование, рассуждение).

различать художественные и научные тексты;

- составлять тексты разных типов.

2. СОДЕРЖАНИЕ УЧЕБНОГО ПРЕДМЕТА

Во 1 классе

Обучение чтению (33часа)

Буква как знак звука. Позиционный способ обозначения звуков буквами. Чтение слов. Механизм позиционного чтения. Чтение слова по его буквенной модели. Гласные буквы как показатель твёрдости-мягкости согласных звуков. Штрихование, раскраска рисунков. Письмо. Поэтапное изучение букв:

1) гласные буквы Аа,Әә, Яя, Оо,Өө, Её, Уу,Үү, Юю, Ее, Ээ, Ии, ы; парные гласные буквы-знаки, которые обозначают твёрдость-мягкость согласных а-ә, о-ө, у-ү, э-е, и-ы;

2) согласные Мм, Нн, Ңң, Лл, Рр,Һһ, Йй;

3) парные по звонкости-глухости согласные Гг-Кк, Бб-Пп, Зз-Сс, Дд-Тт, Вв-Фф, Жж-Шш, Җҗ-ЧЧ

4) мягкий и твёрдый знаки ь-ъ;

5) непарные согласные Хх, Цц, Чч, Щщ;

6) татарский алфавит.

Звуковая модель слова. Буквенная модель слова. Соотнесение предметного рисунка и буквенной (звуковой) модели слова. Расшифровка слова по предметному рисунку и звуковой модели. Преобразование звуковой и буквенной модели. Смыслоразличительная функция звука (буквы). Подбор слов, соответствующих заданной модели. Чтение текстов произведений разных жанров. Осознанность восприятия содержания текста.

ВО 2 КЛАССЕ (34 часа)

Родина одна.3

Габдулла Тукай «Туган тел», З.Туфайлова "Туган ил", Р.Валиева "Туган җир", Г.Галиев "Туган ил кайдан башлана?",Р.Мәннан "Татарстан флагы", Г.Морат "Иң матур ил", "Казан кайнаган урын" (Риваять),Шәһәр белән танышу" (Риваять), Р.Валиева "Казаным минем, Казаным"

Устное народное творчество.3

Татарские народные песни. Загадки. Приметы. Пословицы. Сказки.Татарская народная сказка "Хәйләгә каршы хәйлә".

Пришла золотая осень.3

Г.Тукай "Көз". М.Ахматжанов «Көз", Г.Галиев " Айлар алышынганда", Н. Сладков " Көз җитте".

Детство.3

Й.Шарапова "Тылсымлы сүзләр", А.Бикчантаева "Тәмле сүз", Р.Гыйзатуллин "Тылсымлы сүз , Н.Каштанов " Ачулы туп".

Зимушка-зима.4

Ш.Бабич "Кышкы юл",Р.Миннуллин "Ак кыш", Г.Ибрагимов " Кар ява",Г.Бакир "Кышкы уен", Җ.Дәрзаман "Жепшек көндә",З.Хөснияр "Безнең урман табышмаклары", Г.Рахим "Безнең тауда",Р. Корбан " Чыршы бәйрәме", Ж. Таржиманов "Һай, Кыш бабай".

Любимые животные и птицы.6

Г.Сәгыйров "Акбай",Р.Валиева «Ак песи», М.Хөсәен "Безнен дусларыбыз",А.Кари "Тиен" Р.Баттулла « Нуяк», М.Джалил « Күке", З.Хөснияр "Тукран тәүбәсе", А.Бикчантаева Үрдәк беренчелекне алган",Ш.Галиев " Колынкаем", " Татарская народная сказка " Кем нәрсә ярата?", "Тавык, Тычкан һәм Көртлек!", Литовская народная сказка "Итагатьле мәче", Венгерская народская сказка "Комсызлык бәласе",Казахская народная сказка "Юмарт дөя"

Весна красна идет и песенку поет. 4

А.Бикчантаева “ Апрель ае», М.Шибаев “Ташу”,Г.Лотфи “Сыерчык”, Р.Миннуллин «Яз керде өебезгә”, Г.Рахим “Каргалар шәһәре”,З.Ахмаров Агачлар да авырый”, Р.Корбан “Җиңү бәйрәме”,Х.Халиков “Рәхмәт сезгә,ветераннар!”,Р.Гыйзатуллин “Миләш нигә әче?”

Дружная семья. 5

Г.Тукай “Безнең гаилә”, И.Юзеев “Һәркемнең үз эше”. Б. Рахимова “Бишек жыры”,К.Булатова “ Әниемнең кызы юк”,

Г.Гыйльманов”Чәчәк буласым килә”,Р.Мингалим “Канатларың булса”,И. Юзеев “Дәү әнием”,Р.Миннуллин “Улы белән әнисе”, Ә.Ихсан

“Ана рәхмәте”, Я. и В.Гримнар “Боткалвы чүлмәк”

«Здравствуй лето!» 2

Җ .Дарзаман «“Саумы ,җәй!». Ш. Галиев «Тәмле җәй».Б.Рәхмәт “Иң күңелле җәй”. Л.Лерон “Җәйге бәхәс”. Җ. Дәрзаман “Саумы ,җәй! “,Э.Шарифуллина “ Сабантуй”.Р.Корбан “Кояш безнең дустыбыз”.

В 3 КЛАССЕ (34 часа)

Здравствуй, школа! 4

Р.Валиев “Сау бул, җәй”. М. Гафури « Балалар һәм китап».” “.Балалар эше”. В.Нуриев “Китап”. Г.Тукай “Кызыклы шәкерт”.Х.Халиков “Былбыл сайратам”.Г.Морат “Туган тел”.И.Рәфыйков “Әй, туган тел!”.Р.Гыйзатуллин “Кечкенә Ринат”.К.Насыйри “Акыллы һәм яхшы холыклы...”

Устное народное творчество.3

Загадки. Пословицы и поговорки. Сказки. Татарская народная сказка «Кем җиңүче?”. К.Насыйри “Комсыз эт”.Г.Тукай “Умарта корты һәм чебеннәр” Г.Тукай “Әтәч белән күке”

Пришла золотая осень.3

И.Солтан “Көз”. Д.Гайнетдинова “Көзге урман”. Ф.Яруллин ““Көзге табын”.И.Туктар “Урман букеты”.Н.Сладков “Алтын көз”.М.Гафури”Хушыгыз кыр казлары!”.М.Джалил “Уңыш бәйрәме”. Б.Рахмат “Алтын безнең җир”. Р.Корбан “Ватан”. М. Шабаев “Идел суы”.

Родимый край-золотая моя колыбель. 3

Б.Рахмат “Алтын безнең җир”. Р.Корбан “Ватан”. Р.Валиева “Иң матур җир”.С. Әхмәтҗанова “Казаным – башкалам”.Л.Лерон “Татар баласы”. Г.Бәширов “Нинди ул Татарстан?” М. Шабаев “Идел суы”.

Зимушка-зима.4

Ф.Хусни “Беренче кар”.Н.Думави“Беренче кар”.В.Бианки “Куян,Көртлек,Аю һәм Кыш бабай”. Г.Тукай “Җир йокысы”. А.Ахмат “ Кышкы матурлык”. Г. Лотфи “ Песнәк белән Әнисә”. А.Ерикәй “ Кыш”. Р.Миннуллин “Чыршы әйләнәсендә”.

Путешествие в страну хороших привычек. 4

В. Хайруллина “Әдәп”. А.Ахмат “Малайлар аңламадылар”. А.Баян “Яхшылык кире кайта”.Н.Кашапов “ Йөнтәс песи баласы”. Р.Валиева “Яна көрәк”.Р.Гыйзатуллин “Көтелмгән сорау”.В.Хайруллина “Табын кагыйдәләре”.

Дружная семья. 4

А. Бикчантаева “ Әтием белән бергә”. Р.Валиева” Туган көндә”. Ә.Хәсәнов”Сез ни әйтерсез икән?” А.Алиш “ Утлы йомырка”. Дәрдемәнд”Богдай”. Р.Батулла “Карурманга бара Мөбәрәк”.Ф.Яруллин “Кояштагы тап”. М. Джалил “Себерке әкияте”.

Весна красна идет и песенку поет. 2

Ш.Галиев “Җиргә язны кем китерә?”. В. Хайруллина “Яз килә”. Л. Фаттахов “Әни күрмәгәндә”.Г.Таһиров” Даниянең тополе”.

В мире сказок и приключений.5

М. Галиев “Алып кит еракка”.Татарская народная сказка «Гөлчәчәк”.

Удмурт халык әкияте “Соңгы бөртек”. Г.Тукай “Су анасы”.

А.Алиш “ Чукмар белән Тукмар”. Х.Халиков “ Мыекбай”.

В здоровом теле- здоровый дух. 1

Й.Шәрәпова “Татарстан – спорт иле”. Х.Халиков “Хәрәкәттә - бәрәкәт”

С. Әхмәтҗанова “Үрнәк алыйк”.

«Здравствуй лето!» 1

М.Файзуллина “Җәй җитте”. Г.Тукай “Яңгыр”. Г. Ибрагимов “ Җәйге көндә”.

Р.Бәшәр “Июнь”.В.Монасыйпов “Шифалы табиблар”.Г.Ахунов “Сабан туенда”.

Г.Морат “Сабан туе”.

В 4 КЛАССЕ (17 часов)

Устное народное творчество 2

Телега (Татарская народная сказка), Жаворонок и Солнце. (Миф), Сак-Сук. (Баит)

Басни 2

И.Крылов .Ворона и лисица.

М.Гафури .Стрекоза и Муравей. Курица и Утка.

Г.Тукай Молодое деревцо.
А.Исхак .Старый дуб и юноша.

Природа в творчестве писателей 4

Г.Тукай. Луна и Солнце. Фатима и Соловей. Шурале.
М.Гафури"Луг".
М.Джалиль. Дождь. Родник.
А.Алиш. Хвосты. Кому нужно, кому нет.
Г.Хасанов. Зимний лес.
Н.Даули .Облачко-дитя.
Р.Башар .Соловьиная речка Белая.
Г.Хасанов.Зимний лес.
Ф.Яруллин . Самая счастливая ночь.
И.Грабарь. Февральская лазурь.
С.Ахметзянова. Давайте беречь Родину-мать.

Детские писатели 3

Ш.Галиев. Камырша. Соседское яблоко. Мой брат учит стих. Страшная весть.
Р.Миннуллин. Мама, я видел щенка. Новый вид спорта.
Х.Халиков. Дедушка. Времени мало. Сказка о воробышке Чырчыр. Какая птица. Ф.Яруллин .Белым-бело. Варежки. Несмываемый позор.

Поторопимся сделать добро 2

Р.Хафизова. Голубь и мальчик.
С.Адгамова . Друзья.
Д.Аппакова .Башмачки со звуком.
А.Баян. Белки возле собаки.
М.Зощенко. Бедный Федя.
Р.Валиева. В день Победы.

Счастливое детство 1

Н.Гиматдинова. Болтливая коза.
Ю.Ермолаев. Часы спасли.
По В.Голявкину. Видно издалека .

Таинственный мир 3

Г.Х.Андерсен. Стойкий оловянный солдатик.

Д.Свифт .Приключения Гулливера.
Л.Лерон. Мальчик Шурале.
З.Хуснияр. Песня Шурале.

АҢЛАТМА ЯЗУЫ **1 нче сыйныф**

Грамотага (укырга) өйрәтү чоры һәм укудан эш программасы “башлангыч сыйныфлар” программасына нигезләнеп төзелде.
Дәреслек:
Ф.Ш.Гарифуллина, И.Х.Мияссарова. Әлифба Казан “Мәгариф-Вакыт”нәшрияты—2020
Эш программасы атнага 1 сәгать исәбеннән төзелде. Барысы 33 сәгать.

Уку — сөйләм эшчәнлегенең бер төре. Процесс буларак ул барлык телләрдә дә бертөрле: сүзнең график формасын аваз формасына күчерү. Уку — шул ук вакытта танып белү эшчәнлегенең нигезе, аның төп ысулы. Шуңа күрә уку дәресләренең төп бурычы — укучыларда йөгерек, аңлы, сәнгатьле уку күнекмәләре булдыру, текст һәм китап белән эшләү осталыгы тәрбияләү. Уку тизлеге — укучыларның яхшы укуына шарт булып торган иң мөһим фактор. Уку процессында оператив хәтер һәм тотрыклы игътибар үсеш ала, баланың акыл хезмәтенә сәләте исә шушы ике күрсәткечкә бәйле.

Күп укыган бала тиз укый. Шуңа күрә башлангыч сыйныфларда китап укуга һәвәслек тәрбияләү, әдәбиятны сүз сәнгате буларак кабул итәргә өйрәтү мөһим мәсьәлә булып тора. Уку күнекмәләре укуга һәвәслек белән бергә генә үсеш алырга мөмкин.

Моңа бәйле рәвештә II—IV сыйныфларда уку дәресләренә мондый бурычлар өстәлә:

- баланы матур әдәбият әсәрләре дөньясына алып керү һәм сүз сәнгатенең образлылыгын аңларга өйрәтү;
- төрле жанрдагы әдәби әсәрләр белән таныштыру;
- яңа китаплар белән танышуга, элеккеләрен кабат укуга теләк тәрбияләү, китап укудан ләззәт, хозурлык табарга өйрәтү;
- әсәрне уку — аның «серенә» төшенү икәнлеген аңлату, авторның* позициясен, язылганга мөнәсәбәтен ачарга өйрәтү, автор белән аралашу өчен уку;
- әсәрдәге сүзне укучының игътибар үзәгенә кую; аны образлар тудыру алымы, авторның фикерен, уйларын, хисләрен белдерүче чара, автор ачкан могҗиза буларак кабул итәргә өйрәтү;
- укучыларның әсәрне эмоциональ-эстетик кабул итүенә ирешү; хисләр сферасын әхлакый, рухи матурлык тойгылары белән баету;

— әдәби әсәрләрне укыганда, балаларның акылын, ихтыя.рын, хисләрен һәм рухи ихтыяҗларын үстерү.

Башлангыч сыйныфларда уку һәм югары сыйныфларда әдәбият дәресләре нигездә охшаш, ләкин һәркайсында әдәби әсәр белән таныштыру балаларның яшь үзенчәлекләренә карап оештырылырга тиеш. Түбән сыйныфларда уку дәресе әдәбият дәресе түгел, уку дәресе булып кала — беренче урында уку техникасын үстерү бурычы куела.

Сүз сәнгате белән таныштыру максатыннан, II—IV сыйныфларда әдәбият белеменнән мәгълүматлар бирелә: автор турында белешмә, әдәбиятның төрле жанрлары һәм аларның үзенчәлекләре, әсәрнең темасы, төп фикере, фольклорның кече жанрлары үзенчәлекләре,

чагыштыру, эпитет, метафора, җанландыру, рифма, строфа. Ләкин бу терминнарны үзләштерү һәм аларны тексттан таба белү төп максат түгел, алар әсәрне тирәнрәк аңлау өчен кулланылалар.

Әдәби әсәрне тиешенчә кабул итү укучының тормыш тәҗрибәсенә бәйле. Укылганны бала үзенә үлчәп карый, үз фикерен, эшкыланышларын әсәр героеныкы белән чагыштыра, дөньяны ничек аңлавына карап, образ тудыра, барысын үз аңы, үз тәҗрибәсе аша уздыра. Әсәрне кабул итү, аңлау өчен вакыт таләп ителә. Укучыга әсәрнең сәнгать тирәнлеге беренче тапкыр укыганда ачылмый, кабат укыганда гына яңа ассоциатив бәйләнешләр туа. Кабат укуны оештырганда, биремнәр катлаулана барырга тиеш. Шул очракта гына балалар әдәби әсәрне кабул итү һәм аңлау ягыннан сыйныфтан сыйныфка үсәләр.

Сәнгатьле уку — әсәрне аңлату ысулы. Ул — әсәрне (геройларның халәтен, аларның кичерешләрен, авторның темага, эчтәлеккә мөнәсәбәтен, язылганның матурлыгын) тирәнтен аңлау нәтиҗәсе. Башта сәнгатьле укырга балалар укытучыга охшатып кабатлап өйрәнәләр, соңыннан кайбер әсәрләрне мөстәкыйль рәвештә сәнгатьле укый алалар.

Программаны нәтиҗәле үтәү дә балаларның тормыш тәҗрибәсе туплавына бәйле. Дәресләрдә балалар күңел үсү һәм кәеф китү, ярсу һәм өметсезлек, канәгатьлек хисе һәм кызыклы фикер яки әсәр героеның эшләнгән эшеннән күңел булу тойгыларын кичерергә тиеш.

Шуңа күрә укытучыларның да, ата-аналарның да балаларны карарга һәм күрергә, тыңларга һәм ишетергә — тирә-юньнән тәэсир һәм күзаллау тупларга өйрәтүе мөһим. Хисләр һәм фикер белән бергә сөйләм үсә, балалар тирән фикерле, көчле образлы әдәби әсәрләрне тормышның үзенчәлекле гәүдәләнеше итеп кабул итәргә өйрәнәләр.

Дәрестән тыш уку программада аерып күрсәтелми. Мөстәкыйль уку өчен биремнәр дәреслекләрдә өйрәнелгән әсәргә бәйле рәвештә куелырга тиеш. Алар сыйныфта укылганны тулыландыра, укучыны үзе теләп китап укырга һәм төрле чыганаклардан мәгълүматлар табарга өйрәтә.

Кычкырып, аңлап, дөрес һәм сәнгатьле уку тизлеге (1 минутка)

сыйныфлар	I ярты ел ахырында	Уку елы ахырында
I	—	30 сүз
II	40 сүз	50 сүз
III	60 сүз	75 сүз
IV	85 сүз	95 сүз

1 нче сыйныф

ГРАМОТАГА ӨЙРӘТҮ. УКЫРГА ӨЙРӘТҮ

Грамотага өйрәтү үзара тыгыз бәйләнгән укый һәм яза белергә өйрәтүнең башлангыч процессыннан гыйбарәт аналитик-синтетик аваз-хәреф методы белән тормышка ашырыла; авазлар һәм хәрефләр, иҗекләр һәм сүзләр, җөмләләр һәм бәйләнешле сөйләм өстендә эшләү күнегүләре аша ныгытыла.

Шул ук вакытта нәниләр өчен басылган китаплар белән кызыксыну да уятыла, мөстәкыйль укырга омтылыш тудырыла. Тора-бара кечкенәләр өчен чыгарылган журналлар белән дә таныштырырга мөмкин. Бу эштә укытучы дәрестән тыш укыганны тыңларга гадәтләндерү, рәсемнәргә карап, әсәр эчтәлеген сөйләп күрсәтү, китап, журнал, әсәр исемнәрен уку кебек гамәлләр төп ысул булып тора.

Аваз, хәреф — тану берәмлеге, иҗек — уку берәмлеге, сүз — аңлау берәмлеге, җөмлә — мәгълүмат-хәбәрлек берәмлеге *(Кош оча. Балык йөзә.)* икәнен гамәли аңлап, «чын уку һәм чын язу»ның җөмлә укудан һәм җөмлә язудан башланганын белеп эшләүләренә ирешелә.

Әлифба чоры, яки төп чор (33 сәгать) Укырга өйрәтү

Сузык һәм тартык авазлар һәм аларның хәрефләре белән, сүзләрнең калын һәм нечкә әйтелешен билгеләүче калын һәм нечкә сузык авазлар белән танышу. Сузык аваз хәрефләренә карап, сүзләрнең калын һәм нечкә әйтеп укылуын күзәтү *(урыла — урелә).*

Сузык аваз хәрефләренә карап, кушылмадан торган (ике хәрефле ачык) иҗекләрне, өйрәнелгән хәрефләрдән төзелгән иҗекләрне телдән аваз анализы һәм синтезы ясалганнан соң
уку.

Башта — аваз анализы ясап, алга таба анализ ясамыйча гына күңелдән әйтеп, кисмә хәрефләрдән һәм кисмә кушылмалардан *(та, ла, тә, ти)* сүзләр төзү һәм төзелгән сүзләрне кычкырып уку.

Хәрефләрне дөрес һәм чагыштырмача тиз танып, җанлы сүздәге авазлар мәгънәсендә уку *(эре — [эрә], тиен — [тийэн], юкә — [йүкә], юка — [йукъа]* һ. б.). Сузыктан башланган ике хәрефле *(ал, ит, үт),* сузыктан һәм кушылмалардан торган ике иҗекле *(а/ла, тә/ти, ә/ти)* сүзләрне уку; аннары артикуляцион берәмлекләр буенча кушылмалардан башланган иҗекләрдән төзелгән сүзләрне уку *(мә, мә:к тә:п, кө:р:т ле:к, ба:л ты:р га:н);* ахырдан сүзләрне турыдан-туры иҗекләп, кыска һәм гади сүзләрне бөтен килеш әйтеп уку. Сүзләрне, кыска гади җөмләләрне, балаларга аңлаешлы кечкенә текстларны аңлап, әдәби дөрес һәм салмак итеп, сүзләп кычкырып укырга әзлекле күнектерү.

Гади җөмлә ахырындагы тыныш билгеләренә (нокта, сорау, өндәү), җөмлә эчендәге тиңдәш кисәкләргә, эндәш сүзләргә туры килгән интонация һәм паузаларга игътибар итеп, укытучы үрнәгендә укырга өйрәнү.

Уку гигиенасы кагыйдәләре белән балаларны таныштыру, кагыйдәләрне даими үтәү гадәте тәрбияләү.

Кычкырып укырга тәкъдим ителгән балалар әдәбияты тематикасы

Туган илем, туган телем, Ватаным Татарстан, гомумкеше-лек әдәп-әхлагы, гаилә тормышы, уку һәм хезмәт сөю, халкыбыз тарихында милли азатлык өчен көрәш сәхифәләре, халыклар дуслыгы, тереклек һәм үсемлекләр дөньясында кеше, ел фасыллары, маҗаралар, тылсымнар турында язучылар һәм халык иҗат иткән, хис һәм кичерешләргә бай әсәрләр (хикәя, әкият, җыр, шигырь, мәзәк, табышмак, мәкаль).

Балалар китабы белән эшләү

Китап уку даирәсен формалаштыру (һәр дәрескә — бер китап). Балалар өчен басылган китаплар белән кызыксындыру, китапларны эчтәлегенә карап аера белергә өйрәтү, китап, әсәр исемнәрен дөрес әйтү, китапны язган кешенең (авторның) исемен укып күрсәтү. Дәрестә, дәрестән тыш укылган китап, әсәр буенча гади генә уеннар оештыру. Сөйләгәндә, әсәрдән алынган әдәби сөйләм үрнәкләреннән файдалану (сүзләр, сүзтезмәләр, әйтемнәр, мәкальләр, җор җөмләләр һ. б.).

Уку гигиенасы һәм китапны саклап тоту кагыйдәләрен үтәү.

Әйтмә сөйләмне үстерү

Сөйләмнең аваз культурасы. Балаларда үз сөйләменең, шулай ук башка кешеләр сөйләменең авазларына игътибарны көчәйтү; ишетү сизгерлеген һәм хәтерен, сөйләм органнары хәрәкәтен үстерү, шомарту. Сөйләмнең гомуми күнекмәләрен камилләштерү, сөйләмнең салмак темпы һәм ритмына, сөйләм сулышына һәм агышына, уртача тавышка (көчәнмичә кычкырып сөйләүгә) һәм дөрес интонациягә (тавышны күтәрә, түбәнәйтә белергә) өйрәтү.

Сүзләрне (аеруча иҗек-аваз төзелеше катлаулы булганнарын) орфоэпия нормаларына туры китереп, басымнарны саклап әйтүне эзлекле камилләштерә бару. Туган телдәге парлы авазларны әдәби дөрес әйтү, аеруча балалар еш бутый, бозып әйтә торган *з — с, ч — с, н — ц, х — һ, ш — ж, ж — й,* ***п*** *— б, хю — в* һ.б. авазларны ишетеп аера, дөрес итеп әйтә белергә өйрәтү (сүзләрдә, җөмләләрдә, тизәйткеч, тел чәбәләндергечләрдә анык итеп әйтү).

Кайбер сөйләшләрдә әдәби нормадан читкә чыккан кимчелекләрне бетерү өстендә эшләү *(туйган, боДау, баргаЛЛар, әйтсә<u>ңДӘГЕН</u>, Йомга, СҮли* һ. б.).

Сүз өстендә эшләү. Балаларның сүзлеген (сүзлек хәзинәсен) ачыклау, аныклау, баету һәм активлаштыру. Предметларны, аларның билгеләрен, эш-хәрәкәтләрен белдергән, хәрәкәт вакытын һәм урынын күрсәткән (кичә, бүген, иртә, иртән, иртәгә, ары, бире, монда, алда, читтә, өстә, югары, эчтә, тышта, түбән, аста һ. б.) сүзләрне дөрес (урынлы) куллану һәм аларның мәгънәләрен аңлату. Мөһим билгеләре буенча предметларны берләштерү һәм аеру, төркемне һәм төрне атаган сүзләрне дөрес куллану *{хайван, кош, җәнлек, сыер, болан, тавык, көртлек* һ. б.). Уйны төгәл белдерү өчен кирәк булган сүзләрне таба һәм аларны дөрес грамматик бәйләнешкә кертә белү *(кичә кич, иртәгә иртән..., чибәр йөз, зифа буй, матур гөл..., тактага яза, тактада чишә, сузык аваздан башлана, тартык авазга бетә, күргәзмә оештыра, күрсәтмә әсбап ясый* һ. б.). Сүзләрнең мәгънә төсмерләренә сизгерлек сыйфатын үстерү, күп мәгънәле, мәгънәдәш, капма-каршы мәгънәле сүзләрне иң гади мисалларда тану, аеру. Әдәби әсәрләрдәге күчерелмә мәгънәдә (образлы итеп) кулланылган сүзләрне, әйтелмәләрне балаларның үз сөйләмендә кулланырга өйрәтү.

Сүзләрне грамматик дөрес формада куллану, сөйләмне әдәби дөрес булмаган сүзләрдән арындыру.

Җөмлә төзү һәм бәйләнешле сөйләм өстендә эшләү.

Балаларның мәктәпкәчә яшьтә ирешкән сөйләү осталыгын камилләштерү. Укытучы соравына биреләчәк җавапны яхшылап уйлап җиткерү, анык, төзек һәм кыска гына төгәл итеп әйтү. Җавапта төрле тип җөмләләр куллану.

Текст кисәкләрен төшереп калдырмыйча, урыннарын алыштырмыйча, таныш әкият яки хикәя эчтәлеген укытучы сораулары буенча сөйләү.

Рәсем яки рәсемнәр сериясе буенча гомуми бер темага берләштерелгән җөмләләр яки сюжет логикасы сакланган кечкенә хикәяләр төзеп сөйләү.

Укылган җөмләләргә яки текстларга карата куелган сорауларга телдән җавап бирү.

Әдәби әсәрдәге хәлләргә бәйле сүзләрне кулланып, төрле күренешләрне укытучы ярдәмендә телдән сурәтләү. Сюжетны тулыландыру, кечкенә хикәя башына, аеруча ахырына, мөстәкыйль рәвештә төрле күренеш һәм хәлләр уйлап чыгарып өстәү.

Укыган хикәядәге вакыйгаларга охшашлык буенча яки укытучы тәкъдим иткән сюжет буенча балаларның үз тормышында булган хәлләр турында телдән кечкенә хикәяләр төзеп сөйләүләрен оештыру.

Табышмакларны җентекләп аңлату; шигырь, җыр, такмак, такмаза, сынамыш, тизәйткеч һәм мәзәкләрне ятлау, эчтәлек таләп иткән дәрәҗәдә аларны төрле интонациядә сөйләү.

Үз хикәяләрен телдән иншалаганда һәм укыган текст эчтәлеген сөйләгәндә, балалар сөйләменең грамматик дөреслеген, төгәллеген, тулылыгын, хисләргә, кичерешләргә бай, эзлекле, эчтәлекле һәм нәфис булуын үстерү.

Башка укучыларның җавапларына һәм сөйләмнәренә игътибарлы һәм теләктәш мөнәсәбәттә бул

“ Әлифба” 33дәрес

№	Тема	Тема	Укыту эшчәнлегенең төрләре	Белем күнекмәләрне тикшерү төрләре	Материал үзләүнең планлаштырылган нәтиҗәләре	Үткәрү вакыты План буенча	фактически
1	Сузык[а] [ә],авазы һәм А,а Ә.ә хәрефләре. 15-17 бит	Гласные звуки[а] [ә]и буквы А,а Ә.ә.	Сузык (А) авазы һәм А, а хәрефләре белән таныштыру. Кисмә хәрефләр белән эш. Сузык (Ә) авазы һәм Ә,Ә хәрефләре белән танышу. (А) – калын сузык, (Ә) – нечкә сузык булуын төшендерү. Кисмә хәрефләр белән эшләү.	“Ә “ хәрефеннән башланган сүзләрне кем күбрәк белә?” уены	Калын һәм нечкә сузык аваз хәрефләрен таба белергә тиеш у-ү Схема буенча эшли белергә Үрдәк, чүлмәк, бүре үлән, күмәч, күзлек		
2	Сузык [ы]авазы һәм ы,Ы хәрефләре. 18 бит	Гласный звук [ы] и буквы ы,Ы	Сузык (Ы) авазы һәм Ы,ы хәрефләре белән таныштыру. Сүзләргә иҗек – аваз анализы ясау. Схемалар белән сүзләр төзү.“Калын сузык, нечкә сузык “уены.	Рәсемнәрдән Ы авазы кергән сүзләрне табу	Рус теленнән кергән сүзләрдәге киң әйтелешле (ый) авазын дөрес әйтә белергә тиеш		
3	Сузык (э) (е)авазы Э,э хәрефләре. 19-21 бит	Гласный звук(э) (е) и буквы Э,э	Сузык э авазы белән танышу. Схема буенча сүзләрне әйтү күнегүләре эт,элгеч,эшләпә,энә	Рәсемнәрдән э (е) авазы булган сүзләрне табу Чеби (чәби)	Э хәрефле сүзләрне дөрес әйтә белергә, э хәрефенең сүзнең башында булуын белергә тиешләр.		
4	Сузык (и) һәм (у) авазы И,и һәм У,у хәрефләре. 22-24 бит	Гласные звуки[и], [у]и буквы И,и и У,у	Сузык (И) авазы һәм И, и хәрефләре белән таныштыру. Сузык (У) авазы һәм У,у хәрефләре белән таныштыру	Схема өстендә эш И-нечкә сузык аваз У-калын әйтелешле аваз	Сузык авазларга басым ясап, сүзләрне иҗекләргә бүлеп әйтүне һәм сүздәге иҗекләр санын сузык авазларга карап билгели белергә тиеш. Ач-кыч,үл-чәү,эш-че,а-рыш,у-рам,ы-лыс,оч-кыч, **ө-леш,а-ла-бу-га,әф-ли-сун,э-рем-чек,ыш-кы,ор-чык,ө-тер-геүл-чәү,у-рын-дык,и-тәк**		
5	Сузык(ү)авазы.Ү,ү хәрефләре. У авазын ныгыту. 25-27 бит	Гласный звук [ү] и буквы Ү,ү.	Сузык (ү) авазы һәм хәрефләре белән танышу. Калын әйтелешле у авазы белән чагыштыру	Шартлы билгеләр ярдәмендә сүзләрне әйтү	Сузык (ү) авазын анык итеп әйтә белергә һәм сөйләмдә ишетеп таный белергә, ү хәрефе белән булган сүзләрне укый		

					белергә тиешләр.		
6	Сузык [о] авазы һәм о,О хәрефләре. 28-30 бит	Гласный звук [о] и буквы о,О .	Сузык (о) авазын хор белән әйтү, характеристика бирү. (О), (у) авазларын чагыштырып әйтү.О,о хәрефләрен күрсәтү. О хәрефенең сүз башында яки сүзнең беренче иҗегендә генә булуын күзәтү.“Очты, очты..”уены	Мөстәкыйль схема буенча сүзне табу.	Рус теленнән кергән сүзләрдәге киң әйтелешле (о) авазын дөрес әйтә белергә тиеш торт, вагон О хәрефенең сүз башында яки сүзнең беренче иҗегендә генә булуын белергә тиеш Болыт (болот) борыч (бороч) колын (колон).		
7	Сузык [ө] авазы һәм ө,Ө хәрефләре. (о)-о,ы. (ө) –ө,е кагыйдәсе. 31-32бит	Гласный звук [ө] и буквы ө,Ө Правила(о)-о,ы. (ө) –ө,е	Сузык (ө) авазына характеристика бирү. (ө) авазын дөрес әйтү өчен шигырь өйрәнү. Ө,ө хәрефләре белән таныштыру, о хәрефе белән чагыштыру.	Мөстәкыйль схема бенча сүзләрне табу. Иҗеккә бүлү	Ө хәрефле сүзләрне дөрес әйтә белергә, ө хәрефенең сүзнең беренче иҗегендә генә булуын белергә тиешләр.өрек (өрөк) төлке(төлкө)		
8	Сузык авазлар (а), (ә) (ы) (э) (и) (у) (ү) (о) (ө) 33-34 бит	Гласные звуки а), (ә) (ы) (э) (и) (у) (ү) (о) (ө)	Калын һәм нечкә сузыкларны парлап кабатлау.Схема. Иҗек төшенчәсе .	Схема буенча сүзләрне иҗеккә бүлү.	Сузык (а), (ә) (ы) (э) (и) (у) (ү) (о) (ө) авазларынын анык итеп әйтә белергә һәм сөйләмдә ишетеп таный белергә, бу авазларыны белдергән хәрефләр булган сүзләрне укый белергә тиешләр.		
9	Тартык,яңгырау [н] авазы . н, Н хәрефләре. 35-36 бит	Звонкий согланый звук [н] и буквы н, Н	Кушылмалардан сүзләр төзетеп укыту. Тартык (н) авазын ишетеп таный һәм әйтә белергә өйрәтү Рәсем буенча җөмләләр төзү, сүзләргә анализ ясау. Парларда эш. Н,н хәрефләре белән таныштыру. Кисмә хәреф һәм иҗекләрдән полотнода әйтелгән сүзләрне төзү. Дәреслектәге сүзләрне, таблицадагы кушылмаларны, аннары җөмләләрне уку.	Сүзләрне яңгырашы яки мәгънәсе ягыннан чагыштыру Ана-әнә Он-өн-ун	Ң хәрефле сүзләрне дөрес итеп укый белергә тиеш Схема буенча җөмлә төзи белергә тиеш.		
10	Тартык,яңгырау [л] авазы , л, Л хәрефләре. 37-38 бит	Звонкий согланый звук [л] и буквы л,Л	Таблицадан сузык аваз хәрефләрен укып искә төшерү. Тартык (Л) авазы һәм Л,л хәрефләре белән таныштыру,(Эль)хәрефен дөрес итеп укырга өйрәтү.	Сүзләрне яңгырашы яки мәгънәсе ягыннан чагыштыру Ләлә-лалә	Тартык (л) авазын һәм аны белдергән эль хәрефен төрле сузыклар белән, сузыкта тавыш биреп,кушып әйтергә, берьюлы тоташ укый белергә тиешләр.		

			Авазны дөрес әйтү күнегүләре. Рәсем буенча эш. Сузыктан башланган ике хрефле сүзләрне укырга өйрәтү.Тартык белән сузык кушылмаларын укырга өйрәтү.				
11	Тартык, яңгырау [м]авазы, м, М хәрефләре. 39-40 бит	Звонкий согланый звук [м] и буквы м,М	(М) авазын дөрес әйтү күнегүләре. М,м хәрефләре белән таныштыру. Кушылмалар уку. ам, ма Баганалап бирелгән сүзләр һәм текст фронталь укытыла. Полотнода эшләү."Кем күбрәк сүз төзи?" уены группаларда эш.	Сүзләрне яңгырашы яки мәгънәсе ягыннан чагыштыру мал-мәл имә-инә-илә	Тартык (м) авазын әйтергә һәм сөйләмдә ишетеп таный белергә, м хәрефе булган сүзләрен дөрес итеп укый белергә тиешләр.Кисмә хәрефләрдән сүзләр, җөмләләр төзи белергә тиешләр.		
12	Тартык, яңгырау [р] авазы , Р ,р хәрефләре. 41-42 бит	Звонкий согланый звук [р] и буквы р,Р	Тартык (р) авазын әйтергә һәм сөйләмдә ишетеп танырга өйрәтү. (Карга ничек кычкыра? Эт ничек ырылдый?) (Р)авазы кабатланган шигырь өйрәнү Р хәрефеннән башланган кушылмалар укыту. Рәсем эчтәлегенә карата бирелгән текстны мөстәкыйль уку.	Мөстәкыйль уку Сүзләрне яңгырашы яки мәгънәсе ягыннан чагыштыру Ур-үр, ор-өр	Тартык (р) авазын әйтергә һәм сөйләмдә ишетеп таный белергә, Р хәрефе булган сүзләрен дөрес итеп укый белергә тиешләр.		
13	Тартык, яңгырау [й] авазы һәм Й, й хәрефе. 43-44бит	Звонкий согланый звук [й] и буквы й,Й	Рәсем буенча эш. Рәсем һәм схема ярдәмендә сүзләргә анализ ясау. Кисмә хәрефләр белән эш.Текстны уку. Җөмләләр укырга өйрәнү күнегүләре.	Сүзләрне яңгырашы яки мәгънәсе ягыннан чагыштыру Ай-әй, өр-йөр	Тартык (й) авазы белән сүзләр, җөмләләрне дөрес итеп укый белергә тиешләр.Сорауларга тулы җаваплар бирергә һәм кыскача эчтәлек сөйли белергә тиешләр		
14	Яңгырау, тартык [ң] авазы һәм ң хәрефе. 45-46 бит	Звонкий согланый звук [ң] и буква ң.	Тартык (ң) авазын әйттерү, сүздә ишетеп танырга өйрәтү.(ң) авазын дөрес әйтү күнегүләре. (Таң, таң, таң! Чаң, чаң,чаң!) Тартык ң хәрефе белән таныштыру. Дәреслектән сүз һәм кушылмаларны, баганалап бирелгән сүзләрне дөрес әйтеп уку күнегүләре.	Сүзләрне яңгырашы яки мәгънәсе ягыннан чагыштыру Ана-аңа Мин-миң	Ң хәрефле сүзләрне дөрес итеп укый белергэ тиеш Схема буенча җөмлә төзи белергә тиеш.		
15	Сузык Я,я хәрефләре. 47-48 бит	Гласные звуки [йа,] [йә] и буквы .Я,я.	Сузык Я, я хәрефләре белән таныштыру. Хәреф һәм аваз составын билгеләү. Иҗек һәм кушылмаларга бүленгән	Сүзләрне яңгырашы яки мәгънәсе ягыннан чагыштыру	Я,хәрефенең ике авазга тамга булып йөрүен белергә, я хәрефле сүзләрне дөрес итеп укый белергә , текст		

			сүзләрне уку(Я хәрефе ике авазны белдерә). Хәреф һәм аваз составын билгеләү.Иҗек һәм кушылмаларга бүленгән сүзләрне уку (Я хәрефе ике авазны белдерә). Текст өстендә эш. Төркемдә эш.	Ян-ял-яр Оя-ия-өя	22.10өстендә эшли белергә тиешләр. Яр (йар) оя (ойа) лилия (лилийә)		
16	Сузык Ю,ю хәрефләре. 49-50 бит	Гласные звуки [йу,] [йү] и буквыЮ,ю .	Сузык Ю,ю хәрефләре белән таныштыру. Аю, юл,юкә сүзләрен төзеп уку. ю хәрефләреннән башланган сүзләрне укыту. Хәреф – аваз анализы ясату. Чисталык турында әңгәмә оештыру. Шигырь өйрәнү.	Сорауларга җавап бирү.	Сузык (ю) авазын дөрес итеп әйтә, ю хәрефе белән дөрес укый белергә, текст өстендә эшли белергә тиешләр. Ю авазының ике авазга тамга булып йөрүләрен белергә Сузык (йо) авазын ишетеп таный белергә,сүзләрне дөрес укый белергә тиеш.		
17	Сузык Е е хәрефенең [йы] [йэ] авазын белдерүе. 51-52 бит	Гласные звуки [йы,] [йэ] и буквы Е,е .	Е,е хәрефләре белән таныштыру. “йы” хәрефе дип аталганын әйтү. Е,е хәрефләре булган сүзләр төзеп укыту. Предмет рәсемнәре астындагы схема буенча сүзләргә иҗек – аваз анализы ясату Дәреслектән баганалап бирелгән сүзләр һәм текст укытыла. Калын укылган һәм нечкә укылган сүзләрне табу. Парларда эш.	Сорауларга җавап бирү	Калын сузыклы сүзләрдә е хәрефенең “йы” булып укылуын белергә ,сүзләрне дөрес укый белергә тиешләр, сүзләргә иҗек – аваз анализы ясый белергә тиешләр. Нечкә сузыклы сүзләрдә е хәрефенең “йэ” булып укылуын белергә ,сүзләрне дөрес укый белергә тиешләр, сүзләргә иҗек – аваз анализы ясый белергә тиешләр.		
18	Яңгырау тартык [д]авазы һәм Д ,д хәрефләре. 53-54бит	Звонкий согланый звук [н] и буква ң.	Яңгырау тартык (д) авазын һәм Д,д хәрефләребелән таныштыру. (Д) авазын дөрес әйтү күнегүләре.(Сәгать ничек суга?) Сөйләмдә (д), (т) авазларын дөрес әйтү өчен табышмак–шигырь өйрәнү. Схема буенча ад, да кушылмалары укытыла. Дала турынды әңгәмә Дәү әни, текстны уку.	Сүзләрне яңгырашы яки мәгънәсе ягыннан чагыштыру Дан-дин, ары-дары	Сөйләмдә (п) авазын дөрес әйтә, ишетеп таный, п хәрефле сүзләрне, җөмләләрне дөрес укый белергә , текст өстендә эшли белергә тиешләр.		
19	Саңгырау тартык [т] авазы , Һәм Т,т хәрефләре. 55-57бит	Звонкий согланый звук [т] и буква Т,т.	Рәсем буенча җөмлә төзү..Саңгырау тартык (т) авазын ачык итеп әйтә һәм сөйләмдә ишетеп таный белергә өйрәтү. Полотнода эш. Т хәрефе артына	Сүзләрне яңгырашы яки мәгънәсе ягыннан чагыштыру д-т дула-тула	Тартык (т) авазын анык итеп әйтә белергә һәм сөйләмдә ишетеп таный белергәсүзләргә иҗек – аваз анализы ясый белергә тиешләр.		

			сузыклар куеп, кушылмалар төзеп уку. Кисмә хәрефләр һәм иҗекләрдән сүзләр төзетү.Схема белән эш.(калын һәм нечкә) “Адашкан хәрефләр” уены. Рәсем буенча әңгәмә.” Минем этем” ”Татарлар” Текстны башта эчтән уку, аннары кычкырып уку.	дары-тары Дания-Ания,ула-дула,торма -тырма			
20	Яңгырау тартык [з] авазы һәм З,з хәрефләре. 58-59 бит	Звонкий согланый звук [з] и буква З,з..	Тартык (з) авазына характеристика бирү. Дөрес әйтү күнегүләре. З хәрефенә башланган сүзләр уйлау. Дәреслектәге “Без” тексты өстендә эш. “Без, без, без идек, без унике кыз идек “уены. Алмаз сүзендә яшеренгән сүзне табу. Парларда эш.	Сүзләрне яңгырашы яки мәгънәсе ягыннан чагыштыру Аз-әз уз-үз Туза-түзә	Тартык (з) авазын әйтергә һәм сөйләмдә ишетеп таный белергә, з хәрефе булган сүзләрне дөрес итеп укый белергә тиешләр.		
	Саңгырау тартык [с]авазы һәм С,с хәрефләре. 60-62 бит	Глухой согланый звук [с] и буква С,с..	Тартык (с) авазы һәм С,с хәрефләре белән таныштыру.Калын сузыклы , нечкә сузыклы кушылмаларны парлап уку. Таблица буенча кушылмаларны сүз итеп уку.Кисмә хәрефләрдән иҗек, сүз төзү эшләре.Рәсем буенча әңгәмә үткәрү. “Дусларым” текстын уку Төркемдә эш.	Сүзләрне яңгырашы яки мәгънәсе ягыннан чагыштыру Дус-туз, аз-ас Үс-үз, үсә-уза	Тартык (с) авазын дөрес итеп әйтә белергә һәм сөйләмдә ишетеп таный белергә,кушылмалар һәм кушылмага кермәгән аваз хәрефләре таба белегә, рәсемнәр буенча сөйли белергә тиешләр. Калын һәм нечкә сузык хәрефләре белән с хәрефен дөрес укый белергә тиешләр.		
21	Яңгырау тартык [гъ],[г] авазлары һәм Г,г хәрефе 63-65 бит	Звонкие согласные звуки [гъ],[г] и буква Г,г..	Тартык (Гъ),(г) авазларын сүздә ишетеп танырга һәм дөрес әйтә белергә өйрәтү. (Гъ) авазын дөрес әйтү өчен, хор белән тактлап шигырь өйрәнү.Парларда эш. Рәсемнәргә карап җөмләләр төзелә, сүзләргә схемалар ярдәмендә анализ ясатыла.Рәсемнәр эчтәлегенә карата бирелгән сүз һәм җөмләләр уку. ”Яран гөл” “ Идел елгасы”	Сүзләрне яңгырашы яки мәгънәсе ягыннан чагыштыру Агар-әгәр,сызган-сизгән,дага-тага, суган-туган Газизә сүзендәге яшеренгән сүзне табу	Тартык (гъ) ,(г) авазларын сүздә ишетеп таный һәм дөрес әйтә белергә. Калын сүзләрдә алар “гъ”, дип, нечкә су зыклы сүзләрдә “г” дип укылуын белергә тиешләр.		
	Саңгырау тартык [къ],[к]	Глухой согланый	Тартык (къ),(к) авазларын дөрес	Сүзләрне	К хәрефе белән булган сүзләрне		

	авазлары К,к һәм хәрефләре. 66-68 бит .	звук[къ],[к] и буква К,к..	әйтү күнегүләре. Калын һәм нечкә сузык хәрефләре белән к хәрефен дөрес итеп укырга өйрәтү. Рәсем эчтәлегенә бәйле текстларны уку, сөйләү.”Туган ягым” “Колак” сүзендә яшеренгән сүзне табу.	яңгырашы яки мәгънәсе ягыннан чагыштыру Кул-күл, кыса-кесә,калак-кадак	дөрес итеп укый , рәсемнәр тәртибендә эзлекле итеп сөйли белергә, уку гигиенасы кагыйдәләрен, текстның аерым җөмләләрдән аермасын белергә тиешләр. Тизләтелгән темпта укый белергә тиеш Сөйләмдә (п) авазын дөрес әйтә, ишетеп таный, п хәрефле сүзләрне, җөмләләрне дөрес укый белергә , текст өстендә эшли белергә тиешләр.		
22	Ирен-ирен [w] һәм ирен-ирен [в] авазлары һәм В,в хәрефләре. 69-70 бит	Звонкие согланые звуки[w] и [в] и буквы В,в	Кайсы сүздә (W) авазы барлыгын билгеләү.Тавык сүзенә анализ ясау. В,в хәрефләре белән таныштыру. Кушылмалар , сүзләрне уку. Ирен – теш (в) авазын әйтергә өйрәнү. (Венера,самовар,слива, электровоз, врач) Кайтаваз сүзендә яшеренгән сүзне табу	Авылда хикәясен Мөстәкыйль уку	Ирен – ирен (W) һәм ирен – ирен (в) авазларын дөрес әйтә һәм в хәрефле сүзләрне дөрес укый белергә тиешләр. Сүзгә иҗек – аваз анализы ясый белергә, текст өстендә эшли белергә тиешләр.		
	Саңгырау тартык [ф] авазы,һәм Ф, ф хәрефләре. 71-72 бит	Глухой согланый звук[ф] и буква Ф,ф	Тартык (ф) авазын әйтергә өйрәтү. Ф,ф хәрефләре белән таныштыру. Таблицадагы кушылмаларны уку. Баганалап бирелгән сүзләрне уку. Фи-фин-дельфин Дельфин турында әңгәмә.	Уфа-Казан хикәясен Мөстәкыйль уку Тизләтелгән темпта уку	Тартык (ф) авазын әйтергә һәм сөйләмдә ишетеп таный белергә, ф хәрефе булган сүзләрне дөрес итеп укый белергә тиешләр. Сүзләрне яңгырашы яки мәгънәсе ягыннан чагыштыра белергә тиешләр.Сафа-Вафа, Фәрит-Фәридә		
23	Яңгырау тартык [б] авазы һәм Б,б хәрефләре. 73-74 бит	Звонкий согланый звук [б] и буква Б,б..	Тартык (б) авазын әйтә һәм сөйләмдә ишетеп таный белергә өйрәтү. Сүзләргә анализ ясау.балан, банка, бүрек Б,б хәрефләре белән таныштыру. Кушылмалар укыту. Сабантуй бәйрәме турында әңгәмә Парларда эш.	Мөстәкыйль уку Р.Миңнуллин шигыре ”Сабантуй”	Тартык (б) авазын әйтергә һәм сөйләмдә ишетеп таный белергә, б хәрефе булган сүзләрен дөрес итеп укый белергә Сүзләрне яңгырашы яки мәгънәсе ягыннан чагыштыра белергә тиешләр .бул-бүл, бар-бор,балан-болан		

	Саңгырау тартык [п] авазы, П ,п хәрефләре 75-76 бит	Звонкий согланый звук [п] и буква П,п.	(П) авазын дөрес әйтү күнегүләре. П,п хәрефләре белән таныштыру. Парлы кушылмаларны укыту. (Б),(п) авазларын чагыштырып дөрес әйтү күнегүләре бар-пар,арба-арпа “Кап та коп” уены. Песнәк турында әңгәмә. Текст өстендә эшләү. Төркемнәрдә эш.	“Рәсем эчтәлеген иң матур сөйләүче” Конкурсы.	Сөйләмдә (п) авазын дөрес әйтә, ишетеп таный, п хәрефле сүзләрне, җөмләләрне дөрес укый белергә , текст өстендә эшли белергә тиешләр.		
24	Яңгырау тартык [ж] авазы , һәм Ж, ж хәрефләре. 77-78 бит	Звонкий согланый звук [ж] и буквы Ж, ж .	Көньякта яшәүче кыргый хайваннарны искә төшерү.(арыслан, зебра, фил, жираф).Яңгырау тартык (ж) авазын сүздә ишетеп танырга өйрәтү. Схема буенча уку.	Мөстәкыйль уку Тизләтелгән темпта уку Журнал хикәясе	Тартык (ж) авазын әйтергә һәм сөйләмдә ишетеп таный белергә, ж хәрефе булган сүзләрен дөрес итеп укый белергә тиешләр		
25	Саңгырау тартык [ш] авазы , Ш , ш хәрефләре. 79-80 бит	Глухой согланый звук[ш] и буквы Ш,ш.	Сөйләмдә (ш) авазын дөрес әйтергә һәм ишетеп таный белергә өйрәтү. (ш) авазы белән кушылмалар төзетү. Тартык(с), (ч), (ш) авазлары белән генә бер – берсеннән аерылган сүзләр әйттерү. Тел чәбәләндергеч өйрәнү.(Мич башында биш мәче...)Ш,ш хәрефләре белән кушылмалар, җөмләләр, текст уку өстендә эшләү. “Ташбака белән куян “	Сүзләрне яңгырашы яки мәгънәсе ягыннан чагыштыру Баш-каш,куш-буш,таш-тиш-түш-тыш	Тартык (ш) авазын әйтергә һәм сөйләмдә ишетеп таный белергә, ш хәрефе булган сүзләрне , җөмләләрне ,текстны тулы сүзләр белән укый белергә тиешләр		
26	Яңгырау тартык [җ] авазы һәм җ,Җ хәрефләре. 81-82 бит	Звонкий согланый звук [җ] и буквы җ,Җ,.	Схема буенча җиләк сүзен анализлау һәм (җ) авазын табу . Тартык (Җ) авазын ишетеп танырга һәм әйтә белергә өйрәтү.таҗ, җиде, морҗа Җ,җ хәрефләре белән таныштыру. Ж,ж хәрефләре белән чагыштыру. Кушылмалар, иҗекле сүзләр уку. Җиләк җыю турында уку. Табышмакның җавабын табу.	Сүзләрне яңгырашы яки мәгънәсе ягыннан чагыштыру Җый-җөй-җәй-җай-җим-җиң Җил-җир Җай-җәй	Тартык (җ) авазын ишетеп таный һәм әйтә белергә , җ хәрефле сүзләрне дөрес итеп укый белергә, эчтәлек сөйли белергә тиешләр.		
27	Саңгырау тартык [ч] авазы, Ч ,ч хәрефләре. 83-84 бит	Глухой согланый звук[ч] и буквы Ч,ч.	Тартык(Ч)авазы һәм Ч,ч хәрефләрен өйрәнү.(Ч) авазын дөрес әйтү күнегүләре. Ч,ч хәрефләре белән кушылмалар уку. Чә-чәч-чәчәк-чәчәкле	Тизләтелгән темпта уку. Сүзләрне яңгырашы яки мәгънәсе ягыннан чагыштыру	Тартык (ч) авазын әйтергә һәм сөйләмдә ишетеп таный белергә, ч хәрефе булган сүзләрен дөрес итеп укый белергә тиешләр,сорауларга матур итеп җавап бирә белергә тиешләр.		

			Табышмакка җавап табу.	Ач-уч,оч-үч, чор-чир			
28	Саңгырау тартык [х] авазы Х,х хәрефләре. 85-86 бит	Глухой согланый звук[х] и буквы Х,х.	Тартык (х) авазын ишетеп тану һәм дөрес итеп әйтә белү.Х хәрефе белән таныштыру һәм шул хәреф булган иҗек һәм сүзләрне укырга өйрәтү. Китап турында әңгәмә Хәлимә сүзендә яшеренгән сүзне табу Табышмакның җавабын табу. Парларда эш.	Мөстәкыйль уку Х.Халиков Сүзләрне яңгырашы яки мәгънәсе ягыннан чагыштыру Хас-хис, хат-хак, хуш-куш	Тартык (х) авазын ишетеп таный һәм дөрес итеп әйтә белергә , х хәрефе булган сүзләрне дөрес укый белергә тиешләр.		
29	Саңгырау тартык [h] авазы h,Һ хәрефләре. 87-90 бит	Глухой согланый звук [h] и буквы h,Һ .	Казан шәһәре турында әңгәмә. Слайдлар карау.Тартык (h) авазы һәм Һ,h хәрефләре белән таныштыру. Һәйкәл сүзен анализлау, (h) авазының урынын табу.Тартык (h)авазын дөрес әйтү күнегүләре.Кисмә хәрефләрдән полотнода кушылмалар төзү Шигырьләрне тизләтелгән темпта уку.	Сүзләрне яңгырашы яки мәгънәсе ягыннан чагыштыру Һәм-һәр, һуш-хуш ава-һава	Тартык (Һ) авазы ишетеп таный белергә, дөрес укырга, сүзләрне иҗеккә бүлә; җөмләләрне сүзләргә тарката,текст белән эшли ; авазларга характеристика бирә; сүзләргә иҗек –аваз анализы ясый белергә тиешләр		
30	Сузык (йо) авазы, Ё, ё хәрефләре 91 бит	Гласный ззук (йо) и буквы Ё, ё.	(йо) авазы белән таныштыру Шофёр,боксёр,самолёт,вертолёт сүзләрен уку.Текст өстендә эш.	Тексның эчтәлеген сөйләтү	Сузык (йо) авазын ишетеп таный белергә,сүзләрне дөрес укый белергә тиеш.		
31	Саңгырау тартык (щ) авазы һәм Щ,щ хәрефләре. 92 бит	Глухой согланый звук (щ) и буквы Щ ,щ .	Тартык (щ) авазын әйтергә һәм ишетеп танырга өйрәтү. борщ сүзен анализлау. Тартык (щ) авазына характеристика бирү. Щ хәрефе белән сүзләр төзү.Дөрес укырга өйрәтү.Рәсем буенча яшелчәләрнең исемнәрен әйтү. “Борщ” тексты өстендә эшләү.		Тартык (ш) авазын әйтергә һәм сөйләмдә ишетеп таный белергә, ш хәрефе булган сүзләрне , җөмләләрне ,текстны тулы сүзләр белән укый белергә тиешләр.		
32	Тартык [ц] авазы , Ц,ц хәрефләре. 93 -94бит	Согласный звук [ц] и буквы Ц, ц.	Тартык(ц)авазын ишетеп танырга һәм әйтә белергә өйрәтү. Циркуль сүзенә анализ ясау. Уен:”(Ц) авазы кайда ишетелә?” (Цирк, концерт, цемент, мотоцикл, станция).Полотнода Ц,ц хәрефләре белән кушылмалар төзү.Рәсем	Тест “Сузыклар һәм тартыклар”.	Тартык (Ц) авазын ишетеп таный белергә ,дөрес итеп укый, сөйли , сорауларга җавап бирә белергә тиеш		

			буенча цирк турында сөйләү.				
33	Ь (нечкәлек һәм аеру билгесе) Ъ (калынлык һәм аеру билгесе) 95-97 бит	Буква Ь. (показатель мягкости и разделительныцй) БукваЪ (твёрдый и разделительный) .	Ь (нечкәлек һәм аеру билгесе) ъ хәрефе белән таныштыру. Ъ,ь билгесе белән сүзләрне иҗекләп әйтеп уку һәм ь, ъ билгесенең иҗек яки сүз ахырында булганлыгын күзәтү	ь , ъ хәрефләренең аваз белдермәгәнен белергә тиеш. Ь хәрефе белән дөрес итеп укый белергә , текст өстендә эшли белергә тиеш Мөстәкыйль уку	ь , ъ хәрефләренең аваз белдермәгәнен белергә тиеш. Ь хәрефе белән дөрес итеп укый белергә , текст өстендә эшли белергә тиеш.		

Әдәби укудан тематик планлаштыру

Сыйныф - 2

Сәгать саны –34 , атнага – 1 сәг.

Программа: « Рус телендә урта (тулы) гомуми белем бирү мәктәпләре өчен татар теле һәм әдәбиятыннан үрнәк программалар» (Казан,Татарстан китап нәшрияты,2011нче ел)җыентыгына кертелгән һәм белем бирүдә федераль дәүләт стандарты (ФГОС)таләпләренә җавап бирә. Төзүчеләр Ч.М.Харисова,К.С.Фәтхулова,З.Н.Хәбибуллина Дәреслек: Ф.Ш.Гарифуллина, И.Х.Мияссарова .Әдәби уку: Рус телендә башлангыч гомуми белем бирү мәктәбенең 2 нче сыйныфы өчен дәреслек
(татар телендә сөйләшүче балалар өчен) . – Казан: Мәгариф-Вакыт, 2022

№	Дәрес темасы	Тема урока	Планлаштырган нәтиҗәләр	план	факт
«Туган ил ул бер генә, чәчәк кенә, гөл генә»(3сәгать) Родина одна(3 часа)					
1	Г.Тукай иҗаты.”Туган тел” З. Туфайлова ”Туган ил”	Г.Тукай «Родной язык» З.Туйфалова «Родина»	Шигырьне уку, анализлау, сорауларга җавап бирү,рифма, пауза.		
	Р. Вәлиева. “Туган җир”	Р.Валиева «Родимый край»	Шигырьне сәнгатьле уку		
2	Г.Галиев “Туган ил кайдан башлана?”	Г.Галиев «С чего начинается Родина?”	Өзекне уку, сораулар төзү, әңгәмә үткәрү		

	Р.Мәннан “Татарстан флагы” Г.Морат «Иң матур ил»	Р.Маннан «Флаг Татарстана» Г.Морат «Самая красивая страна»	Сәнгатьле уку , сорауларга җавап бирү, чәчмә һәм шигъри әсәрләрне чагыштыру		
3	Казан кайнаган урын.(Риваять) Шәһәр белән танышу. (Риваять)	Где кипел казан? (Легенда) Почему город называется Казань? (Легенда)	Риваятьләр белән танышу. Әсәрне өйрәнү,текстны алдагысы белән чагыштыру		
	Р.Вәлиева «Казаным минем, Казаным»	Р.Валиева «Моя Казань»	Шигырьне сәнгатьле уку, чәчмә һәм шигъри әсәрләрне чагыштыру		
	Үзеңне тикшер	Проверим и оценим свои достижения	«Туган ил ул бер генә, чәчәк кенә, гөл генә» темасын йомгаклау дәресе Тикшерү дәрес Сорау җавап эше Биремнәрне үтәү		
«Халык әйтсэ, хак әйтэ» »(3сәгать) Устное народное творчество (3 часа)					
4	Татар халык җыры «Әпипә»	Татарская народная песня «Апипа»	Сорауларга җавап бирү,сүзләр уку, шигырьне рольләргә бүлеп уку,сораулар төзү,такмак төшенчәсен үзләштерү		
	Халык җыры «Матур булсын»	Народная песня «Пусть жизнь будет прекрасной”	Әсәрне сәнгатьле уку, ятлау		

5	Табышмаклар, санамышлар. Мәзәкләр, мәкальләр.	Загадки. Считалки. Забавные рассказы, пословицы.	Табышмаклар ,сынамышлар, Мәзәкләр, мәкальләр белән таныштыру.		
6	Татар халык әкияте «Хәйләгә каршы хәйлә» Иҗади дәрес: «Халык аваз иҗаты» проекты	Татарская народная сказка «Хитрому хитрость» Проект «Устное народное творчество»	Әдәби әсәрне анализлау дәресе. Уку, сораулар төзү, сорауларга җавап бирү, биремнәр эшләү. Өйрәнелгән әсәрләрне гомумиләштереп кабатлау		
«Алтын көз килә туган илемә» (3сәгать) Пришла золотая осень (3часа)					
7	Г.Тукай «Көз» М. М.Әхмәтҗанов «Көз»	Г.Тукай «Осень» М.Ахметзянов «Осень»	Шигырьне сәнгатьле уку, шигырьдә туган як табигатенә ярату хисе, сорауларга җавап бирү, табышмакларның җавапларын табу, көз билгеләре турында сөйләү		
8	Г.Галиевтан «Айлар алышынганда»	Г.Галиев «Времена года»	Әсәрне өйрәнү, сорауларга җавап бирү		
9	Н.Сладковтан «Көз җитте»	По Н.Сладкову «Наступила осень»	Уку, текстны өлешләргә бүлү, эчтәлеген сөйләү		

			Сәнгатьле уку		
	Үзеңне тикшер	Проверим и оценим свои достижения	Табигать турында язган язучыларның әсәрләрен искә төшерү		
«Балачак мизгеллэре»(3сәгать)			Детство (3 часа)		
10	Й.Шәропова «Тылсымлы сүзләр»	Й.Шарапова «Волшебные слова»	Шигырьне сәнгатьле уку,сорауларга җавап бирү, биремнәр эшләү		
	Ә.Бикчәнтаева «Тәмле сүз»	А.Бикчантаева «Доброе слово»	Әсәрне сәнгатьле уку, план буенча эчтәлеген сөйләү, хикәя жанры турында белешмә		
11	Ш.Галиев «Рәхмәтләр хакында» Р.Гыйззәтуллин «Тылсымлы сүз»	Ш.Галиев «Про спасибо» Р.Гизатуллин «Волшебное слово»	Шигырьне сәнгатьле уку, сорауларга җавап бирү, биремнәр эшләү Текстны уку, сорауларга җавап бирү, рәсемнәр буенча эчтәлеген сөйләтү		
12	Н.Каштанов» «Ачулы туп» Үзеңне тикшер	Н.Каштанов «Обидчивый мячик» Проверим и оцените свои достижения	Текстны уку, сорауларга җавап бирү, рәсемнәр буенча эчтәлеген сөйләтү Хикәянең кыскача эчтәлеген сөйләргә Үзеңә ошаган герой турында сөйләргә Өйрәнелгән әсәрләрне гомумиләштереп		

			кабатлау		
«Ап-ак карлар яуганда» »(4 сәгать) Зимушка – зима (4 часа)					
13	Ш.Бабич «Кышкы юл»	Ш.Бабич «Зимняя дорога»	Шигырьне сәнгатьле уку, сорауларга җавап бирү		
	Р.Миңнуллин «Ак кыш»	Р.Миннуллин «Белая зима»			
14	Г.Ибраһимов «Кар ява»	Г.Ибрагимов «Снег идет»	Текстны йөгерек, дөрес, сәнгатьле итеп уку. Рәсем өстендә әңгәмә үткәрү, текст буенча фикер алышу.		
	Г.Бакир «Кышкы уен» Җ.Дәрзаман «Җепшек көндә»	Г.Бакир «Зимняя игра» Д.Дарзаман «Влажный день»	Текстны йөгерек, дөрес, сәнгатьле итеп уку. Шигырьне сәнгатьле уку, чәчмә һәм шигъри әсәрләрне чагыштыру		

15	З.Хөснияр «Кышкы урман табышмаклары…»	З.Хуснияр «Зимние лесные загадки…»	Текстны йөгерек, дөрес, сәнгатьле итеп уку. Табышмак уйлау. Әңгәмә үткәрү,монолог төзү, уен уйнау, табышмакларның җавапларын табу.		
	Гәрәй Рәхим «Безнең тауда»	Г.Рахим «На нашей горке»	Образлар бүленеше аша анализлау		

16	Ш.Бикколдан «Урман читендә»	По Ш.Бикколу «На краю леса»	Әдәби әсәрне анализлау Уку, сораулар бирү,җаваплар табу. Таңсылу һәм Вәли образлары. Укучыларның фикерләү сәләтен үстерү.		
	Р.Корбан «Чыршы бәйрәме» Җ.Тәрҗеманов «Һай, Кыш бабай!»	Р.Курбан «Праздник у ёлки» Д.Тарджиманов «Дед Мороз»	Әдәби әсәрне анализлау ,образларга характеристика бирү Шигырьне сәнгатьле уку, чәчмә һәм шигъри әсәрләрне чагыштыру		
	Үзеңне тикшер	Проверим и оценим свои достижения	Табигать турында язган язучыларның әсәрләрен искә төшерү. Өйрәнелгән әсәрләрне гомумиләштереп кабатлау		
«Яраткан кошларыбыз һәм хайваннарыбыз» »(6сәгать) Любимые животные и птицы (6 часов)					

17	Г. Сәгыйрев «Акбай» »	Г.Сагиров «Акбай»	Әдәби әсәрне анализлау .Шигырьне уку, кара хәреф белән язылган җөмләләрне аңлату , үзләредә охшаш җөмләләр уйлап әйтү. Хикәя төзү, язу Хайван исемнәрен яза белү күнекмәләрен тикшерү. Укучыларны иҗади сөйләшүгә тарту.		
	Р. Вәлиева «Ак песи»	Р.Валиева «Беленький котёночек»	Текстны уку, өлешләргә бүлү, эчтәлеге буенча әңгәмә үткәрү Әкиятнең эчтәлеген сөйләү		
18	М.Хөсәен «Безнең дусларыбыз»	М.Хусаин «Наши друзья»	Санамыш, табышмакларны сәнгатьле итеп уку. Уку, эчтәлеген сөйләү, рәсем буенча фикер алышу, биремнәр эшләү, уен уйнау Укучыларның сүз байлыгын арттыру, иҗади активлыгын үстерү.		
	Ә.Кари «Тиен» Р.Батулла «Куян баласы Нуяк» М. Җәлил «Күке»	А.Кари «Белочка» Р.Батулла «Зайчонок «Нуяк» М.Джалиль «Кукушка»	Әдәби әсәрне анализлау Уку, әңгәмә үткәрү, күке тормышы турында кызыклы материаллар уку. Кош исемнәрен истә калдыру		

			“Күке” шигырен ятларга		
19	З. Хөснияр «Тукран тәүбәсе»	З.Хуснияр «Клятва дятла»	Әдәби әсәрне анализлау Әкият буенча фикерләрне уртаклашу, рәсем өстендә эш, өлешләргә исем бирү Укучыларның танып белү күнекмәләрен үстерү. Татарча сөйләшергә омтылыш тәрбияләү.		
	Ә.Бикчәнтәева «Үрдәк беренчелекне алган» Ш.Галиев «Колынкаем»	А.Бикчантаева «Утка победила» Ш.Галиев «Мой жеребёночек»	Уку, әңгәмә үткәрү, уңай һәм тискәре сыйфатлар турында укучылар фикерен тыңлау Укучыларның татарча аралашу осталыгын үстерү. Балаларны җанлы аралашуга тарту. Әкиятне үрдәк исеменнән сөйләргә өйрәнү. Шигырьне сәнгатьле уку, чәчмә һәм шигъри әсәрләрне чагыштыру		

20	Татар халык әкияте. «Кем нәрсә ярата?»	Татарская народная сказка «Кто что любит?»	Уку, әңгәмә үткәрү, уңай һәм тискәре сыйфатлар турында укучылар фикерен тыңлау Татарча сөйләшергә омтылыш тәрбияләү. Әкиятне рольләргә бүлеп укуга өйрәнү.		
	«Тавык, тычкан һәм көртлек “ әкияте	Татарская народная сказка «Курица, Мышь и Куропатка»	Әңгәмә үткәрү, сорауларг җавап бирү Укучыларның танып белү күнекмәләрен үстерү. Татарча сөйләшергә омтылыш тәрбияләү. Әкиятнең ахырын уйлау		
21	Литва халык әкияте «Итагатьле Мәче»	Литовская народная сказка «Послушливый Кот»	Дөнья халыклары әкиятләре белән таныштыру Әңгәмә үткәрү, сорауларг җавап бирү Укучыларның диалогик сөйләм күнекмәләрен үстерү, тел өйрәнүгә уңай		

			мөнәсәбәт тудыру.		
	Венгр халык әкияте «Комсызлык бәласе»	Венгерская народная сказка «Жадность»	Текстны уку, өлешләргә бүлү, эчтәлеге буенча әңгәмә үткәрү Әкиятнең эчтәлеген сөйләү		
22	Казак халык әкияте «Юмарт дөя»	Казакская народная сказка «Щедрый Верблюд»	Әкиятне уку,геройларны ачыклау,дәвам үтү		
	Китап киштәсе Үзеңне тикшер	Проверим и оценим свои достижения	Өйрәнелгән әсәрләрне гомумиләштереп кабатлау		
Яз килә, яз көлә»(4сәгать) Весна идет и песенку поет (4часа)					
23	Ә. Бикчәнтәева «Апрель ае»	А.Бикчантаева «Апрель»	Рәсем буенча хикәя төзеп сөйләү. Диалог төзү. Укучыларның диалогик сөйләм күнекмәләрен үстерү,тел өйрәнүгә уңай мөнәсәбәт тудыру.		

	М.Шабаев «Ташу» Г.Лотфи «Сыерчык»	М.Шабаев «Половодье» Г.Лотфи «Скворушка»	Шигырьләрне сәнгатьле уку, әсәрләрне чагыштыру, сораулар төзү		
24	Р.Миңнуллин «Яз керде өебезгә»	Р.Миннуллин «Весна вошла в дом»	Шигырьне сәнгатьле уку, өлешләргә бүлү		
	Г.Рәхим «Каргалар шәһәре»	Г.Рахим «Грачиный городок»	Шигырьне сәнгатьле уку,сорау һәм биремнәрне үтәү		
25	З. Әхмәров «Агачлар да авырый»	З.Ахмаров «Деревья тоже болеют»	Текстны уку, сорау һәм биремнәрне үтәү өлешләргә бүлү, эчтәлек сөйләү.		
	Р.Корбан «Җиңү бәйрәме» Х.Халиков «Рәхмәт сезгә, ветераннар!»	Р.Курбан «Праздник Победы» Х.Халиков «Спасибо Вам, ветераны!»	Бөек Җиңү! Әңгәмә дәрес Дөрес интонация белән уку, сорауларга җавап бирү Укучыларның диалогик сөйләм күнекмәләрен үстерү, тел өйрәнүгә уңай мөнәсәбәт тудыру. Шигырьне сәнгатьле укуга әзерләнү		
26	Р.Гыйззәтуллин «Миләш нигә әче?»	Г.Гизатуллин «Почему рябина горькая?»	Әсәрне өйрәнүнең нигезе буларак уку дәресе		

	Үзеңне тикшер		Укучыларның диалогик сөйләм күнекмәләрен үстерү, тел өйрәнүгә уңай мөнәсәбәт тудыру. Хикәянең эчтәлеген тулы итеп сөйләү		
		Проверим и оценим свои достижения	Өйрәнелгән әсәрләрне гомумиләштереп кабатлау		
«Тату гаилә»(5 сәгать) Дружная семья (5 часов)					
27	Г.Тукай «Безнең гаилә» И.Юзеев «Һәркемнең үз эше»	Г.Тукай «Наша семья» И.Юзеев «У каждого своя работа»	Шигырьләрне сәнгатьле уку, әсәрләрне чагыштыру, сораулар төзү		
28	Б.Рәхимова «Бишек җыры» З. Воскресенская ”Әни”	Б.Рахимова «Колыбельная песня» З.Воскресенская «Мама»	Әсәрләне уку,жанр төрләрен билгеләү, сорау һәм биремнәрне үтәү		
	К.Булатова «Әниемнең кызы юк»	К.Булатова «У моей мамы нет дочери»	Әсәрләне уку,жанр төрләрен билгеләү, сорау һәм биремнәрне үтәү		
29	Г.Гыйльманов «Чәчәк буласым килә»	Г.Гильманов «Хочу быть цветком»	Җөмләләр, хикәя төзү. Әдәби әсәрне анализлау		

			Диалогик сөйләм күнекмәләрен үстерү.		
	Р.Мингалим «Канатларың булса»	Р.Мингалим «Если есть крылья»	Әдәби әсәрне анализлау. Әсәрне рольләргә бүлеп уку. Үз хыялың турында сөйләргә әзерләнү		
30	И.Юзеев «Дәү әнием» Р. Р.Миңнуллин «Улы белән әнисе»	И.Юзеев «Моя бабушка» Р.Миннуллин «Сын и мать»	Шигырьләрне сәнгатьле уку, әсәрләрне чагыштыру, сораулар төзү		
	Ә.Ихсан «Ана рәхмәте»	А.Ихсан «Материнское спасибо»	Әдәби әсәрне анализлау Әңгәмә, фикер алышу Укучыларның сүзлек байлыгын арттыру, телдән аралашу күнекмәләрен үстерүне дәвам итү. Әниең турында сөйләргә әзерләнү		
31	Я. и В.Гриммнар «Боткалы чүлмәк» Үзеңне тикшер	Я. и В.Гримм «Горшок каши» Проверим и оценим свои достижения	Әкиятнең эчтәлеген сөйләтү Өйрәнелгән әсәрләрне гомумиләштереп кабатлау		

Җиләкле җәй (3сәгать) «Здравствуй, лето!» (3 часа)					
32	Җ. Дәрзаман «Саумы, җәй»	Д.Дарзаман «Здравствуй, лето»	Шигырьне сәнгатьле уку		
	Ш.Галиев «Тәмле җәй» Б.Рәхмәт «Иң күңелле җәй»	Ш.Галиев «Вкусное»лето» Б.Рахмат «Самое весёлое лето»	Шигырьләрне сәнгатьле уку, сорау һәм биремнәрне үтәү		
33	Л.Лерон «Җәйге бәхәс»	Л.Лерон «Летний спор»	Шигырьләрне сәнгатьле уку, сорау һәм биремнәрне үтәү		
	Э.Шәрифуллина «Сабантуй»	Э.Шарифуллина «Сабантуй»	Сабантуй бәйрәме турында белемнәрне актуальләштерү, рәсем белән эшләү ,истә калдыру		
34	Р.Корбан «Кояш-безнең дустыбыз»	Р.Корбан «Солнце и мы - друзья»	Шигырьләрне сәнгатьле уку, сорау һәм биремнәрне үтәү		
	Китап киштәсе Үзеңне тикшер	Проверим и оценим свои достижения	Бүлек буенча өйрәнелгән әсәрләрне гомумиләштереп кабатлау		

Уку елына 2 нче сыйныфта *әдәби укудан* (татар төркеме) арадаш аттестация үткәрү өчен тест сораулары

1.Аю Әппәс кайда яши? (1 балл)

А) урманда
Б) мунчада
В) бакчада

2. Аю Әппәс нәрсәләр үстерә? (1 балл)

А) җиләк-җимеш
Б) яшелчә
В) печән

3. Кайсы шигырьне Г.Тукай язган? (1 балл)
А) “Укытучы”
Б) “Гөлбакча”
В) “Бала белән Күбәләк”
4. Дөньяда иң зур хайван нәрсә? (1 балл)
А) фил
Б) зәңгәр кит
В) аю
5. Табышмакның җавабын табыгыз. (1 балл)
Иртән иртүк тора,матур итеп кычкыра.
А) әтәч
Б) тавык
В) күбәләк
6. Мәче балыкны кая куя? (1 балл)
А) үзе ашый
Б) әнисенә бирә
В) балаларына бирә
7. Светофорның ничә күзе бар? (1 балл)
А) өч
Б) бер
В) биш
8. Яз кайсы айдан башлана? (1 балл)
А) март
Б) апрель
В) февраль
9. Яз җиткәч, бозлар нишлиләр? (1 балл)
А) яфрак яра
Б) матурланалар
В) эриләр
10. Кайсы рәттә артык сүз бар? (1 балл)
А) чебен, черки, күбәләк
Б) китап, дәфтәр, бакча
В) чирәм, чәчәк, печән

3 нче сыйныф Аңлатма язуы
Әдәби укудан эш программасы түбәндәге документларга нигезләнеп төзелде

1. Программа. ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан расланган “Татар телендә гомуми башлангыч белем бирү мәктәбендә әдәби уку предметын укыту программасы (1-4 нче сыйныфлар). Төзүче авторлары: Г.М.Сафиуллина, М.Я.Гарифуллина, Ә.Г.Мөхәммәтҗанова, Ф.Ф.Хәсәнова.- Казан, “Мәгариф-Вакыт” нәшрияты, 2011.

2. Марий эл Республикасы Бәрәңге муниципаль районы “Яңавыл башлангыч мәктәбе” муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесенең уку елы өчен укыту планы.

4. Уку елы өчен еллык укыту – календарь графигы.

Дәреслек: Әдәби уку. Гарифуллина Ф.Ш.,Мияссарова И.Х. . Әдәби уку. 3нче сыйныф. 1-2 нче кисәк— К, Мәгариф/Вакыт, 2022г

Сәгатьләр саны:

1 елга - 34 сәгать
Атнага - 1 сәгать
Әсәрләрне уку һәм өйрәнү – 34 сәг

Әдәби уку дәресләренең төп максаты - уку елы дәвамында балада дөрес һәм йөгерек уку күнекмәләре булдыру, халык авыз иҗаты, язучы һәм шагыйрьләр әсәрләре белән якыннан таныштыру, чәчмә һәм шигъри әсәрләрне укып эстетик ләззәт алырга өйрәтү.

Бурычлары:

Әдәби уку-укыту методик комплекты түбәндә күрсәтелгән **гомум дидактик бурычларны** чишүгә юнәлтелә: укучы үзенә кирәкле информацияне «Эчтәлек» битенә карап таба белергә; исеме буенча текстның эчтәлеген күзалларга; күзәтү эшчәнлеген формалаштырырга; әдәби һәм сәнгать әсәрләреннән аерым детальләрне табып, барлык ваклыклары белән сөйләп бирергә; аерым детальләргә нигезләнеп, таралган төрле мәгълүматларны берләштереп, бербөтен картина тудырырып гомумиләштерергә; «акыллы өлкәннәр» белән хат аша аралашу ихтыяҗы формалаштырырга өйрәнергә тиеш була.

Сөйләм телен үстерү бурычлары:

Текстта ориентлаша белергә өйрәтү: бүлекләрне өлешләргә бүлү, кирәкле урынны табып укып күрсәтү, хисләр белән белдерелгән өзекнең эчтәлеген ачыклау; әдәби әсәрләргә бәя биргәндә һәм сәнгать әсәрләрен караганда, предметка «синең карашың һәм бәяң — синең әсәрне аңлау идеяң» икәнлеген җайлап төшендерү.

Дәреслек һәм дәреслек-хрестоматия структурасы һәм идея эчтәлеге буенча бер-берсенә бәйләнеп килә. **Әдәби уку курсының төп этик бурычлары**:

Әхлак, экология, ватанпәрвәрлык мәсьәләләре дәреслектә турыдан-туры үгет – нәсихәт бирү, махсус кертү юлы белән хәл ителми, ә бәлки баланың табигать, тормыш-көнкүреш һәм яшәү тәҗрибәсенә нигезләнеп хәл ителә. Әдәби уку курсында яхшы булырга, комсызланмаска, көйсезләнмәскә, ялкауланмаска, әләкләшмәскә, өлкәннәргә һәрвакыт булышырга, яхшы укырга дигән төшенчәләр турыдан-туры бирелми, ә бәлки әдәби әсәрләр укып, кирәклене эзләп табып,чагыштырып тормыш тәҗрибәсеннән чыгып, бала үзе нәтиҗә ясый. Укучы беренчел билгеләргә генә карап ашыгыч нәтиҗә ясамаска, дөньяның бик катлаулы икәнлеген аңларга өйрәнә. Туган илгә мәхәббәт, Ватан алдында җаваплылык хисләре коры сүзләр аша гына бирелми. Туган як табигатенә соклану, халыкның үткән тарихы белән горурлану, Ватанның тарихи һәйкәлләренә хөрмәт,туган телнең бихисап мөмкинлекләренә гаҗәпләнү, тарихи шәхесләргә тиңләшергә теләү хисләре аша күрсәтү.

Бирелгән программа буенча укучыларның әзерлек дәрәҗәсенә таләпләр

Әсәрдәге сүзләрне дөрес итеп әйтеп, кычкырып һәм эчтән укый белү.

1. Шигырьләрне сәнгатьле итеп уку.
2. Әсәрнең мәгънәви кисәкләре арасындагы бәйләнешләрнеачыклау, төп фикерне билгеләү һәм аны үз сүзләрең беләнәйтеп бирә белү.
3. Төрле авторларның б—8 шигырен яттан сөйләү.
4. Кыска күләмле әсәрләрнең эчтәлеген сөйләү.
5. Тылсымлы һәм хайваннар турындагы әкиятләрне аера
6. Әсәрдәге төп геройга үз мөнәсәбәтеңне белдерү.
7. Укылган әсәрдән чагыштыру, җанландыру, контрасткебек алымнарны таба белү.
8. Сүзлекләрдән файдалану.
9. 2—3 татар классигының исемен;
10. 2—3 хәзерге заман язучысы яки шагыйренең исемен,алар язган әсәрләрне һәм әсәрләрнең эчтәлеген;
11. Баланың үзенә иң ошаган авторның берничә әсәрен.Алынган белемнәрне көндәлек тормышта куллану:
12. Китапның төрле элементларына карап, эчтәлеген билгеләү;
13. Мөстәкыйль рәвештә уку өчен китап сайлау;сүзлекләрдән кирәкле мәгълүматны табу.

Укыту предметын үзләштерүнең шәхси, метапредметлы һәм предметлы нәтиҗәләре

Шәхси нәтиҗәләр:

- туган илгә карата шәхси караш булдыру;

- чын кеше сыйфатлары булдыру;
- мөстәкыйльлелек һөм җаваплылык үстерү;
- этик хисләр, мөлаемлылык үстерү;
- рухи-әхлакый идеалларына китерү.
- олылар белән хезмәттәшлек;
- аралашу культурасы күнекмәләре .

Метапредметлы нәтиҗәләр:
- аң -белем үстерү;
- проблемаларны мөстәкыйль рәвештә таба алу;
- эзләнү юлларын һөм нәтиҗәләрен ачыклау;
- логик фикерләү:чагыштыру, синтез, анализ ясый белү;
- конфликтлы ситуацияләрдән чыгу юлын табу;
- укучыларның образлы, логик фикерләвен үстерү;

Предметлы нәтиҗәләр:
- Россиядә күп милләт халыкларының төшенчәсен бирү;
- татар теленең төп төшенчәләр буенча башлангыч белем (фонетик, лексик, грамматик);
- татарча югары сөйләм культурасы формалаштыру;
- бәйләнешле сөйләм төзү күнекмәләре формалаштыру;

Универсаль уку гамәлләре формалаштыру:

Таныпбелү универсальуку гамәлләре:
- дәреслектә ориентлашабелү;
- шартлы билгеләрнең телен белү;
- рәсем һәм схемаларнигезендәбиремнәрүтәү;
- төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру;
- материаль объектлар кулланып биремнәр үтәү;
- дәреслек һәм мөстәкыйль эш дәфтәрендәг емәгълүматлар белән эшли белү;

Регулятивуниверсальукугамәлләре:
-кагыйдәләрне, күрсәтмәләрне истә тотып гамәлләр кылу;

- гамәлләрне таләп ителгән вакытта башлау һәм тәмамлау;
- үзэшчәнлегеңне контрольгә алу, биремне үтәүнең дөреслеген тикшерү;
- тормыш тәҗрибәсен куллану;
- эшләнгән эшнең сыйфатын һәм дәрәҗәсен билгеләү.

Шәхескәкагылышлы универсаль уку гамәлләре:

- дәреслек геройларына, күршеңә ярдәм итүдә танып-белү инициативасы күрсәтү;
- үзуңышларың/уңышсызлыкларың турында фикер йөртү;
- үз мөмкинлекләреңне бәяләү;
- үзэшчәнлегенең нәтиҗәләрен яхшыртуга ихтыяҗ формалаштыру;
- мәгънә барлыкка китерү («Минем өченмоныңниндимәгънәсеһәмәһәмияте бар?» - дигәнсорау кую)

Коммуникативуниверсальукугамәлләре:

- тормыш тәҗрибәсен куллану;
- күршең белән хезмәттәшлек итү;
- үз фикереңне һәм позицияңне формалаштыру;
- уртак эшчәнлеккә һәм гомуми чишелешкә килү;
- партнёрның нәрсәне белүен һәм күрүен, нәрсәне белмәвен һәм күрмәвен исәпкә алып, аңлаешлы сөйләм төзергә, сораулар бирү;
- партнёрның эш-гамәлләрен контрольгә алу;
- сөйләмнең диалог формасын үзләштерү.

Укыту предметының эчтәлеге

№	*Бүлекләрнең исеме*	*Барлык сәгатьләр*
1	Сау бул, җәй,исәнме, мәктәп!	4
2	Энҗе чәчтем,энҗе җыям...	3
3	Алтын сукмак буйлап көз атлый	3
4	Туган ягым- алтын бишек	3
5	Кырга ак кардан юрган ябылган...	4
6	Әдәпле кешеләр була	4

	һәрчак матур гадәтле	
7	Гаиләдә туганлык хисләре	4
8	Яз бизәкләре	2
9	Без- әкият дуслары	5
10	Сәламәт тәндә- сәламәт акыл	1
11	Чәчәкле җәй	1
	Барысы	***34***

Календарь-тематик планлаштыру

№	**Дәрес темасы**	**Тема урока**	**Планлаштырган нәтиҗәләр**		**План**	**Факт.**
			предметлы	**шәхсиятле һәм метапредметлы**		
Сау бул, җәй,исәнме, мәктәп! ...(4 сәгать) Здравствуй, школа!»(4 часа)						
1	Р.Вәлиев «Сау бул, җәй». М.Гафури «Балалар	Р.Валиев «До свидания, лето» М.Гафури «Детские дела»	Яттан сөйләү, шигырьдән җанландыруны табу	-мәктәпкә уңай караш булдыру -сөйләмнең кеше тормышында әһәмиятен әйтә белү. -дәреснең максатын һәм проблемасын формалаштыру.		

	эше» « Китап һәм балалар»	«Книги и дети»		-парлап эшли белү.		
2	В.Нуриев «Китап» Г.Тукай “Кызыклы шәкерт”	В.Нуриев «Книги» Г.Тукай “Забавный ученик”	Эзләнү, эчтәлек буенча әңгәмә,сәнгатьле уку. Шигырьне сәнгатьле итеп,тиешле тизлектә уку .	сөйләм культурасын үстерүгә омтылу. проблемалы эзләнү һәм иҗади характерда чишү. дәреснең максатын һәм проблемасын формалаштыру. фикер алышу, укытучыны, иптәшеңне тыңлый белү. укылган тексттан иң кирәкле фикерне таба белү. үз эшчәнлекләрен укытучы күрсәтмәсе буенча адымлап контрольдә тоту, үз эшчәнлекләренең дөреслеген тикшерү. үз фикереңне зур булмаган текст яки берничә җөмлә рәвешендә белдерү.		

3	Х,Халиков «Былбыл сайратам» Г.Морат «Туган тел» Сынлы сәнгать музеенда. И Рәфыйков «Әй,туган тел!»	Х.Халиков «Напеваю, как зорянка» Г.Морат «Родной язык» В музее изобразительно-го искусства. И.Рафиков «Ой,мой родной язык!»	Шигъри әсәрләрне чагыштыру, сәнгатьле уку Картина буенча әңгәмә, хикәя төзү, фикерләр уртаклашу.	төрле вакыйгалардан уртаклыкны табу укылган әсәрдән иң кирәкле фикерне таба белү. эшчәнлегеңне контрольгә алу, тормыш тәҗрибәсен куллану. иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. укылган тексттан иң кирәкле фикерне таба белү. күршең белән хезмәттәшлек итү.		
4	Р.Гыйззәтуллин «Кечкенә Ринат» К.Насыйри «Акыллы һәм яхшы холыклы... » Кабатлау «Сау бул,	Р.Гизатуллин «Маленький Ренат» К.Насыри «Умный и воспитанный» Проверим и оценим свои достижения по теме «До	Мөстәкыйль эш, хикәя төзү, сәнгатьле итеп,тиешле тизлектә уку, әдәби әсәрләрнең башка сәнгать әсәрләре белән бәйләү Дидактик уен, эчтәлек буенча әңгәмә, күзәтүләрдән чыгып бәйләнешле сөйләм төзү	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. анализлау, чагыштыру, классификацияләү, гомумиләштерү. эшчәнлегеңне контрольгә алу тормыш тәҗрибәсен куллану. сөйләм культурасын үстерүгә омтылу. анализлау, чагыштыру, классификацияләү, гомумиләштерү.		

	җәй,исәнме, мәктәп!	свидания,лето, здравствуй, школа!»				
Энҗе чәчтем,энҗе җыям...(3сәгать) Устное народное творчество (3 часа)						
5	Фольклор әсәрләре «Бүре, кәҗә,кәбестә» (әкият-табышмак).	Устное народное творчество. «Волк,Коза и капуста» (сказка- загадка)	Табышмак,мәкаль , әйтем төрләрен үзләштерү Әкиятләрне не уку, эчтәлеген сөйләү.	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру.укылган текстган иң кирәкле фикерне таба белү, китап белән эшли белү. эшчәнлегеңне контрольгә алу күршең белән хезмәттәшлек итү. төрле вакыйгалардан чыгу юлын табу укылган текстган иң кирәкле фикерне таба белү		

6	«Кем җиңүче? » (татар халык әкияте). К.Насыйри «Комсыз эт»	“Кто победитель?” (татарская народная сказка) К.Насыри «Ненасытный пёс»	Әкиятләрне не уку, эчтәлеген сөйләү. Эчтәлек буенча әңгәмә, сүзлек белән эш, мәсәлләрне чагыштыра белү,морален үзләштерү	“Татар теленең аңлатмалы сүзлеге” белән эшли белү эшчәнлегеңне контрольгә алу, тормыш тәҗрибәсен куллану. иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. анализлау, чагыштыру, классификацияләү, гомумиләштерү.		
7	Г.Тукай “Әтәч белән күке” “Умарта корты һәм чебеннәр” Кабатлау “Энҗе чәчтем,энҗе җыям..."	Г.Тукай «Петух и кукушка» «Пчела и мухи» Проверим и оценим свои достижения по теме «Устное народное творчество»	Эчтәлек буенча әңгәмә, сүзлек белән эш, мәсәлләрне чагыштыра белү,морален үзләштерү Мөстәкыйль эш, сәнгатьле уку, әсәргә анализ,хикәя төзү, шагыйрьләр иҗат иткән дөнья белән чынбарлык арасындагы охшаш һәм аермалы якларны билгеләү	эшчәнлегеңне контрольгә алу тормыш тәҗрибәсен куллану иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. анализлау, чагыштыру, классификацияләү, гомумиләштерү.		

Алтын сукмак буйлап көз атлый (3 сәгать) Золотая осень (3 часов)						
8	И.Солтан “Көз” Д.Гайнетдиновадан. “Көзге урман”.	И.Султан «Осень» По И.Гайнетдино-вой “Осенний лес”	Виртуаль сәяхәт, укытучы күрсәтмәсе буенча эшләү, эзләнү, нәтиҗә ясау, шигырьдән әдәби сурәтләү чараларын (чагыштыру, җанландыру) эзләп табу. эчтәлек буенча әңгәмә , тестка карата үз фикереңне әйтә белү , диологны дөрес уку, кыәскача сөйләү	әсәрләрдәге геройларга гомумкешелек нормаларыннан чыгып бәя бирү. укылган тексттан иң кирәкле фикерне таба белү. үз эшчәнлекләрен укытучы күрсәтмәсе буенча адымлап контрольдә тоту үз фикереңне зур булмаган текст яки берничә җөмлә рәвешендә белдерү. иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. анализлау, чагыштыру, классификацияләү, гомумиләштерү. эшчәнлегеңне контрольгә алу тормыш тәҗрибәсен куллану.		

9	Ф.Яруллин “Көзге табын Сынлы сәнгать музеенда .Х.Якупов “Сиреньле натюрморт”” И.Туктар “Урман букеты”	Ф.Яруллин «Осений урожай» В музее изобразительно-го искусства Х.Якупов Натюрморт «Сирени» И.Туктар «Лесной букет»	Чагыштыру төшенчәсен ачыклау. Мөстәкыйль эш, чылбыр буенча уку,эчтәлек буенча әңгәмә, пейзаж төшенчәсен ачыклау.	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру укылган текстган иң кирәкле фикерне таба белү,үз эшчәнлекләрен укытучы күрсәтмәсе буенча адымлап контрольдә тоту үз фикереңне зур булмаган текст яки берничә җөмлә рәвешендә белдерү. анализлау, чагыштыру, классификацияләү, гомумиләштерү,тормыш тәҗрибәсен куллану.		

10	Н.Сладковтан “Алтын көз” М.Гафури “Хушыгыз кыр казлары!” М. Җәлил “Уңыш бәйрәме” Сынлы сәнгать музеенда. И.Левитан “Урман күле” Кабатлау «Алтын сукмак буйлап көз атлый”	По Н.Сладкову “Золотая осень” М.Гафури” До свидания,гуси!” М.Джалиль “Праздник урожая” В музее изобразительно-го искусства И.Левитан «Лесное озеро» Проверим и оценим свои достижения по теме «Золотая осень»	Эчтәлек сөйләү, хикәягә карата үз фикереңне әйтә белү, әсәрләрне чагыштыру. Шигырьләрне уку, чагыштыру, мөстәкыйль укуга кызыксыну уяту. Сораулар буенча әңгәмә, картиналар белән эшләү алымнарын үзләштерү.	укуга кызыксыну формалаштыру. анализлау, чагыштыру, классификацияләү, гомумиләштерү. дәрестә эшләгән эшкә нәтиҗә ясый белү. тормыш тәҗрибәсен куллану. иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. практик биремнәрне кабул итү. кирәкле информацияне дәреслектән таба белү. эшчәнлегеңне контрольгә алу күршең белән хезмәттәшлек итү.		

Туган ягым- алтын бишек...(3 сәгать) Родимый край - золотая моя колыбель... (3 часа)						
11	Б.Рәхмәт “ Алтын безнең җир” Р.Корбан” Ватан” Р.Вәлиева “Иң матур җир”	Б.Рахмат “Золотая страна” Р.Курбан “Отечество” Р.Валиева “Самый красивый край”	Шигырьләрне уку, чагыштыру, мөстәкыйль укуга кызыксыну уяту,ятлау	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. анализлау, чагыштыру, классификацияләү, гомумиләштерү. эшчәнлегеңне контрольгә алу тормыш тәҗрибәсен куллану.		

12	С.Әхмәтҗанова ”Казаным -башкалам” Л.Лерон “Татар баласы” Г.Бәширов “Нинди ул Татарстан?” С.Лывин “ Татарстан киңлекләрендә” репродукция.	С.Ахмадьянова “Моя столица Казань” Л.Лерон “Мы- татары” Г.Баширов “Какой он Татарстан?” С.Лывин ”Просторы Татарстана”	Парларда эш, рольгә бүлеп уку, аңлап һәм сәнгатьле уку Чылбыр буенча уку, сораулар буенча әңгәмә, хикәягә карата үз фикереңне әйтә белү	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру анализлау, чагыштыру, классификацияләү гомумиләштерү үз эшеңә бәя бирә белү. сөйләм культурасын үстерүгә омтылу эшчәнлегеңне контрольгә алу тормыш тәҗрибәсен куллану.		

13	М.Шабаев “Идел суы” Кабатлау “Туган ягым-алтын бишек”	М.Шабаев «Волга» Проверим и оценим свои достижения по теме «Родимый край - золотая моя колыбель...»	Шигырьләрне уку, чагыштыру, мөстәкыйль укуга кызыксыну уяту, фикерләү, күзаллау, сәнгатьле уку, әсәргә анализ,хикәя төзү, шагыйрьләр иҗат иткән дөнья белән чынбарлык арасындагы охшаш һәм аермалы якларны билгеләү	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. кирәкле информацияне дәреслектән таба белү. эшчәнлегеңне контрольгә алу күршең белән хезмәттәшлек итү. тормыш тәҗрибәсен куллану.		
Кырга ак кардан юрган ябылган... ...(4 сәгать) Зимушка- зима...(4 часа)						
14	Ф.Хөсни “Беренче кар” Н.Думави “Беренче кар” Сынлы сәнгать музеенда .	Ф.Хусни «Первый снег» Н.Думави “Первый снег” В музее изобразитель-ного искусства	Чәчмә һәм шигъри әсәрне чагыштыру Картинаның эчтәлеген ачыклау, укучыларда иҗади фикерләү сәләтен үстерү	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. анализлау, чагыштыру, классификацияләү, гомумиләштерү. үз эшеңә бәя бирә белү. тормыш тәҗрибәсен куллану, парларда эшләү		

	А.Пластов“Берение кар”	А.Пластов “Первый снег”				
15	В.Бианки дан «Куян,Көртлек, Аю һәм Кыш бабай»	По В.Бианки “Заяц,Куропатка, Медведь и Дед Мороз”	Әңгәмә, сүзлек белән эш, әсәрне мәгънәви кисәкләргә бүлә белү	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. анализлау, чагыштыру, классификацияләү, гомумиләштерү. үз эшеңә бәя бирә белү. күршең белән хезмәттәшлек итү.		
16	Г.Тукай “Җир йокысы» А. Әхмәт “Кышкы матурлык”	Г.Тукай «Сон земли» А.Ахмет «Красота зимы»	Текстны аңлап уку,эпитет турында төшенчә, әсәрләр арасындагы охшаш һәм аермалы якларны табу	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. анализлау, чагыштыру, классификацияләү, гомумиләштерү. үз эшеңә бәя бирә белү. тормыш тәҗрибәсен куллану.		

17	Г.Лотфи «Песнәк белән Әнисә» Ә.Ерикэй “Кыш” Р.Миннуллин “Чыршы әйләнәсен дә” Кабатлау“Кырга ак кардан юрган ябылган...”	Г.Лотфи «Синица и Аниса» А.Ерикей “Зима” Р.Минннуллин “Хоровод у ёлки” Проверим и оценим свои достижения по теме «Зимушка – зима...»	Бергәләп уку, әңгәмә,әсәрдән әдәби сурәтләү чараларын эзләп табу Шигырьләрне сәнгатьле итеп уку, чагыштыру. Кышкы табигать турында белемнәрне ныгыту	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. анализлау, чагыштыру, классификацияләү, гомумиләштерү,үз эшенә бәя бирә белү. сөйләм культурасын үстерүгә омтылу. кирәкле информацияне дәреслектән таба белү,күршең белән хезмәттәшлек итү. тормыш тәҗрибәсен куллану.		
Әдәпле кешеләр була һәрчак матур гадәтле...(4сәгать) Путешествие в страну хороших привычек…(4часа)						
18	В.Хәйруллина «Әдәп” А. Әхмәт “Малайлар аңламадылар”	В.Хайруллина “Вежливость” А.Ахмат “Мальчики не поняли”	Әсәрләрне чагыштыру,уртак якларын ачыклау.	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. кирәкле информацияне дәреслектән таба белү. үз эшенә бәя бирә белү. күршең белән хезмәттәшлек итү.		

	З. Әхмәров “Шулай да булгалый”	З.Ахмаров “И так бывает”	Геройларның характерына чагыштырма анализ,аңлап һәм сәнгатьле уку	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. кирәкле информацияне дәреслектән таба белү. үз эшеңә бәя бирә белү. күршең белән хезмәттәшлек итү.		
19	Ә.Баянная “Яхшылык кире кайта” Н.Кашапо втан “Йөнтәс песи баласы”.	По А.Баяну “На добро- добром» По Н.Кашапову “Взъерошенный котёнок”	Мөстәкыйль эш, эчтәлек буенча әңгәмә,әсәрләр арасындагы охшаш һәм аермалы якларны табу	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. кирәкле информацияне дәреслектән таба белү. үз эшеңә бәя бирә белү. тормыш тәҗрибәсен куллану.		

20	Р.Вәлиева “Яңа көрәк” Р.Гыйзатуллинннан «Көтелмәгән сорау”	Р.Валиева “Новая лопатка” По р.Гизатуллину “Неожиданный вопрос”	Уку кунекмәләрен ныгыту, әсәрләрне анализлый белү,эпитет төшенчәсен кабатлау, сүзлек белән эш, мөстәкыйль эш, план буенча хикәя эчтәлеген сөйләү	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. анализлау, чагыштыру, классификацияләү, гомумиләштерү. практик биремнәрне кабул итү. тормыш тәҗрибәсен куллану. эш алымы һәм нәтиҗәне аера белү парларда эшли белү.		
21	В.Хәйруллина “Табын кагыйдәләре»	В.Хайруллина “Правила поведения за столом”	Шигырьләрне уку, чагыштыру, мөстәкыйль укуга кызыксыну уяту, фикерләү, күзаллау	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. анализлау, чагыштыру, классификацияләү, гомумиләштерү. эш алымы һәм нәтиҗәне аера белү. парларда эшли белү.		
Гаиләдә туганлык хисләре...(4 сәгать) Дружная семья …(4 часа)						

22	Ә.Бикчәнтәева “Әтием белән бергә” Р. Вәлиева “Туган көндә” Ә.Хәсәнов “Сез ни әйтерсез икән?”	А Бикчантаева “Вместе с папой” Р.Валиева “В день рожденья” А.Хасанов “А вы что скажете?”	Шигырьләрне уку, рәсем белән чагыштыру, мөстәкыйль укуга кызыксыну уяту, фикерләү, күзаллау Әсәрләрне чагыштырып уку	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. анализлау, чагыштыру, классификацияләү, гомумиләштерү. үз эшеңә бәя бирә белү. тормыш тәҗрибәсен куллану. предметларны чагыштыру, уртак, аермалы якларын билгеләү. практик биремнәрне кабул итү.		
23	А.Алиш “Утлы йомырка"	А.Алиш “Огненное” яйцо”	Әсәрне сәнгатьле уку, эчтәлеген сөйләү	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. анализлау, чагыштыру, классификацияләү, гомумиләштерү. үз эшеңә бәя бирә белү. тормыш тәҗрибәсен куллану.		

24	Дәрдемәнд “Богъдай” Р.Батулла «Карурманга бара Мөбәрәк»	Дардеманнд “Пшеница” Р.Батулла “Мубарак идет в глушь леса”	Эчтәлек сөйләү,сүзлек эше,мөстәкыйль эш, рәсем буенча хикәя төзеп сөйләү Әсәрне сәнгатьле уку, темасын һәм төп уен ачыклау,төп геройга характеристика бирү	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. предметларны чагыштыру, уртак, аермалы якларын билгеләү. үз эшенә бәя бирә белү тормыш тәҗрибәсен куллану.		
25	ФЯрулли нннан “Кояштагы тап”	По Ф.Яруллину “Пятно на солнышке”	Сүзлек эше, сайлап уку, мөстәкыйль эш, сәнгатьле уку, герой исеменнән сөйләү	сөйләм культурасын үстерүгә омтылу. проблемалы эзләнү һәм иҗади характерда чишү. үз эшенә бәя бирә белү. күршең белән хезмәттәшлек итү.		
	М. Җәлил “Себерке әкияте”	М.Джалиль “Сказка про веника”	Әсәрне уку, эчтәлек буенча әңгәмә, Л.Толстойның “Отец и сын “әсәре белән чагыштыру	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. анализлау, чагыштыру, классификацияләү, гомумиләштерү. үз		

				эшеңә бәя бирә белү. тормыш тәҗрибәсен куллану.		
Яз бизәкләре(2 сәгать) Весна красна идет и песенку поет(2 часа)						
26	Ш.Галиев “Җиргә язны кем китерә?” Сынлы сәнгать музеенда . Х.Якупов “Соңгы кар” Дәрдемәнд “Кояшның нурлары”.	Ш.Галиев “Кто приносит весну?” В музее изобразительного искусства Х.Якупов “Последний снег” Дардеманд “Лучи солнца”	Шигырьне сәнгатьле уку, рәсем буенча хикәя төзеп сөйләү Әңгәмә,сайлап уку, сәнгатьле уку, әсәрдән эпитет һәм чагыштыруларны табу	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. анализлау, чагыштыру, классификацияләү, гомумиләштерү. үз эшеңә бәя бирә белү. төркемнәрдә эшли белү,телдән нәтиҗә чыгара белү,тормыш тәҗрибәсен куллану.		

27	В.Хәйруллина “Яз килә» Сынлы сәнгать музеенда . Л.Фәттахов“Әни күрмәгәндә” картинасы Г.Таһирова “Даниянең тополе”	В.Хайруллина “Идёт весна” В музее изобразительного искусства. Л.Фаттахов “Когда мама не видит” Г.Тагирова “ Тополь Дании”	Әңгәмә, шигырьне сәнгатьле уку, картина белән чагыштыру, һәр эш яки күренешкә үз фикереңне әйтә белү Әсәрне үзлектән уку,сөйләү ,туган якта үсә торган агач – куаклар турында кирәкле мәгълүматны эзләп табу	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. анализлау, чагыштыру, классификацияләү, гомумиләштерү. сораулар бирү, аңлашылмаганны ачыклау. төркемнәрдә эшли белү. сәламәт яшәү рәвеше формалаштыру кирәкле информацияләрне дәреслектән таба белү. практик биремнәрне кабул итү. тормыш тәҗрибәсен куллану.		
	Без- әкият дуслары...(5сәгать)		В мире сказок и приключений …(5часов)			
28	М.Галиев “Алып кит еракка” “Гөлчәчәк” (татар халык	М.Галиев «Унеси меня в даль» “Гульчачак” (татарская	Шигырьне сәнгатьле уку киятне дөрес интонация белән уку,сораулар буенча	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. анализлау, чагыштыру, классификацияләү, гомумиләштерү. үз эшеңә бәя бирә белү. күршең белән хезмәттәшлек итү		

	әкияте)	народная сказка)	әңгәмә, рәсем белән чагыштыру			
29	“Соңгы бөртек” (удмурт әкияте)	“Последнее зёрнышко” (удмуртская народная сказка)	Сүзлек белән эш, Әкиятләрдә вакыйгаларның кабатлануы, чылбыр рәвешендә тезелүе	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. предметларны чагыштыру, уртак, аермалы якларын билгеләү. үз эшенә бәя бирә белү. тормыш тәҗрибәсен куллану.		
	“Тату туганнар” (корея халык әкияте)	“Дружные родные” (корейская народная сказка)	Әңгәмә,сүзлек эше,тавыш төсмерләре белән уку,әкиятләрнең жанр үзенчәлеген ачыклау	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. предметларны чагыштыру, уртак, аермалы якларын билгеләү. эшләнәчәк практик эшкә мөстәкыйль максат куя белү. парлап эшли белү.		

30	Г.Тукай “Су анасы” Сынлы сәнгать музеенда . Ф. Әминов “Су анасы”	Г.Тукай “Водяная” В музее изобразительного искусства Ф.Аминов “Водяная”	Сүзлек белән эш, мөстәкыйль эш, әкиятне пауза белән рольләргә бүлеп уку күнегүләре, нәтиҗәләр ясый алу. Әсәргә план төзү.	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. предметларны чагыштыру, уртак, аермалы якларын билгеләү. үз эшеңә бәя бирә белү. тормыш тәҗрибәсен куллану.		
31	А.Алиш “Чукмар белән Тукмар”	А.Алиш “Чукмар и Тукмар”	Уку, план төзү, план буенча сөйләү,сурәтләү чараларын табу	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. анализлау, чагыштыру, классификацияләү, гомумиләштерү. сораулар бирү, аңлашылмаганны ачыклау. тормыш тәҗрибәсен куллану.		

32	Х.Халиков “Мыекбай” (Әкият) Кабатлау”Без-экият дуслары” “Халык һәм автор экиятләре” проекты	Х.Халиков “Усатый”(Сказка) Повторение «В мире сказок и приключений» Проект «Народные и литературные сказки»	Әкиятне аңлап, дөрес һәм сәнгатьле итеп уку, геройга характеристика бирү Бүлек буенча кабатлау,проект эш.	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. кирәкле информацияне дәреслектән таба белү. үз эшеңә бәя бирә белү. күршең белән хезмәттәшлек итү. сөйләм культурасын үстерүгә омтылу.		
Сәламәт тәндә- сәламәт акыл(1 сәгать) В здоровом теле -здоровый дух(1час)						

33	Й.Шәрәпова “Татарстан-спорт иле” Х.Халиков “Хәрәкәттә-бәрәкәт” С. Әхмәтҗанова “Үрнәк алыйк”	Й.Шарапова “Татарстан-спортивная страна” Х.Халиков “Движение-это жизнь” С.Ахмадьянова “Берём пример”	Тема буенча әңгәмә,сүзлек өстендә эш, тема уртаклыгын таба белү,шигырь тексты буенча эш. Шигырьләрне сәнгатьле итеп уку, рәсем белән чагыштыру, мөстәкыйль укуга кызыксыну уяту, фикерләү, күзаллау.	сөйләм культурасын үстерүгә омтылу. үз эшеңә бәя бирә белү. тормыш тәҗрибәсен куллану. иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. кирәкле информацияне дәреслектән һәм вакытлы матбуттан таба белү. күршең белән хезмәттәшлек итү.		
Чәчәкле җәй(1сәгать) Здравствуй, лето! (1 час)						

34	М.Фәйзуллина «Җәй житте” Г.Тукай “Яңгыр” Г.Ибраһимов «Җәйге көндә» Р.Бәшәр «Июнь» В.Монасыйпов «Шифалы табиблар» Г.Ахунов “Сабан туенда” Г.Морат «Сабан туе»	М.Файзуллина “Наступило лето” Г.Тукай “Дождик” Г.Ибрагимов “В летний день” Р.Башар “Июнь” В.Монасыйпов ”Природные доктора” Г.Ахунов “Сабантуй” Г.Морат “Сабантуй”	Яттан сөйләү, рәсем буенча әңгәмә. Хикәяне аңлап,,дөрес,йөгерек һәм сәнгатьле уку,эпитетларны табу, төп геройга характеристика бирү,фикерләрен әйтә белү, нәтиҗә ясау, иллюстрация белән эшләү Шигырьне сәнгатьле итеп уку,Сабан туе турында хикәя төзеп сөйләү, “ Китап киштәсе”рубрикасы буенча бирелгән биремнәрне үтәү	иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру. әсәрдәге уртак һәм аермалы якларны билгеләү. эшләнәчәк практик эшкә мөстәкыйль максат куя белү,үз фикерен дәлилләү. парлап эшли белү. “фронтовик – шагыйрь” төшенчәсен булдыру. эш алымы һәм нәтиҗәне аера белү. тормыш тәҗрибәсен куллану.		

Әдәби укудан арадаш аттестация эше.

Әңгәмә өчен сораулар

1. Нинди язучылар белән таныштык?
2.Нәрсә ул җанландыру?
3.Шигырьдән чагыштыруларны табып күрсәт:
Күк – зәп-зәңгәр диңгез кебек,
Әйтерсең лә чыңлый һава.
Тирбәлешкән күбәләктәй,
Җир өстенә яфрак ява.
4.Теллләрдән- телләргә, колактан колакка сөйләнгән әкиятләр нинди әкиятләр була?
5. Кайсы шигырьдә әби бәрәңгене кызгана?
6. Шукбай ни өчен конверт эченә бодай бөртекләре сала?
7. Айгөл Әхмәтгалиева "Болытта җиләк үсә" әсәрендә катнашучы герой
8. Агагельды Алланазаров "Дустымны эзлим" шигырендә малайның дусты кем исемле?
9. Аяз Гыйләҗев "Суык" хикәясендә малай терекөмешне кемгә охшата?
10. 4 мәкаль әйтеп күрсәт.

---

11. Синең өчен иң зур байлык нәрсә? Үз фикереңне.
12. Г.Бәшировның «Ана каз белән ата каз һәм аларның уникe бәбкәсе» хикәясендә малайны каз ничек акылга утырткан?
13. "Иншаның файдасы"шигыренең авторы кем?
14. Үзеңнең иң исеңдә калган әсәреңне сөйләп күрсәт.
15. Кайсы рәссамнарның нинди картиналары белән таныштык?

Сөйләм күнекмәсен бәяләү

"5"	Өйрәнелгән яки тәкъдим ителгән тема буенча логик яктан эзлекле һәм эчтәлеге ягыннан тулы мнологик сөйләм төзи алса, бирелгән әсәр яки өйрәнелгән тема буенча әңгәмә кора белсә.
"4"	Өйрәнелгән яки тәкъдим ителгән тема буенча логик яктан эзлекле, әмма эчтәлеге ачылып бетмәгән мнологик һәм диалогик сөйләм төзи белсә.
"3"	Өйрәнелгән яки тәкъдим ителгән тема буенча логик яктан эзлекле итеп сөйли белмәсә, эчтәлекне ачып бетерә алмаса, әңгәмәдә өстәмә сораулар бирелгәндә генә катнашса.

“2”	Өйрәнелгән яки тәкъдим ителгән темага монолог та, диалог та төзи алмаса, сорауларга җавап бирә белмәсә.

4 нче сыйныфның татар балаларына әдәби уку дәресләрен укытуның

эш программасы

Аңлатма язуы

Эш программасы түбәндәге документларны исәпкә алып төзелә:

1. 1.“Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында Татарстан Республикасы” Законы (2004 ел, 1 июль);
2. “2004 -2013 нче елларга Татарстан Республикасында дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрне саклау һәм өйрәнү һәм үстерү буенча ТР Дәүләт программасы” (2004 ел, 11 окт.);
3. Россия Федерациясенең 273-ФЗ “Мәгариф турындагы” Законы (29.12.2012 –кабул ителгән; 1.09.2013 -гамәлгә кергән);
4. Татарстан Республикасының “Мәгариф турындагы” Законы (1.09.2013);
5. “Башлангыч, төп гомуми һәм урта (тулы) гомуми белем бирү турындагы федераль дәүләт стандартлары (17.12.2010);
6. .“Рус мәктәпләрендә укучы татар балаларына ана теле һәм әдәбият укыту программалары” 1-11нче сыйныфлар. Татарстан Республикасы Мәгариф министрлыгы, Казан , “Мәгариф” нәшрияты, 2010 ел.
7. Дәреслек: Әдәби уку (2 кисәктә) 4 нче с-ф. / Ф. Ш. Гарифуллина, И.Х. Мияссарова. — Казан : «Мәгариф—Вакыт» нәшр., 2022 ел

«Әдәби уку» курсы — башлангыч гомуми белем бирү системасында кече яшьтәге мәктәп укучыларының интеллектуаль, сөйләм, эмоциональ, рухи-әхлакый үсешенә, әйтмә һәм язма сөйләмне куллана белү күнекмәләренә нигез салучы төп предметларның берсе.

1—4 нче сыйныфларда өйрәнелә торган материал тематик принципка нигезләнә, әдәби жанр һәм авторлар турында мәгълүмат бирелә. Дәреслектә халык авыз иҗаты әсәрләре белән беррәттән, балалар язучыларының иң яхшы әсәрләре кертелде.

Программага әсәрне эмоциональ-эстетик яктан үзләштерү һәм рухи-әхлакый тәрбия бирү принцибы салынган. Әдәби әсәрләр тәэсирендә туган әхлакый-эстетик кичерешләр кешенең дөньяга карашын формалаштыруда зур роль уйный. Яшь буынның хис-тойгыларына тәэсир итеп, матур әдәбият һәм фольклор әсәрләре югары кешелеклелек үрнәкләре аша яңаидеаллар тудыралар, уңай геройларга охшау омтылышы, әхлак нормалары һәм зәвык тәрбиялиләр, акыл эшчәнлегенә, танып-белү үсешенә ярдәм итәләр. Югарыда әйтелгән принциплардан тыш, укыту процессының гомумпедагогик принциплары: системалылык, дәвамчанлык һәм перспективалылык та истә тотыла.

1—4 нче сыйныфларда укырга өйрәтү процессы ничек тормышка ашырыла соң?

1нче сыйныф башында грамотага өйрәтү дәресләрендә балалар укырга өйрәнәләр, әдәби әсәрләрне тыңлап, зиһенгә кабул итәләр. Икенче яртыеллыкта балалар китаплары аша башлангыч төшенчәләр (жанр, тема, автор, әсәр исеме, әкият, шигырь, әсәр) турында күзаллау алалар.

2нче сыйныфта инде тулы сүзләр белән укырга өйрәнәләр, укылган әсәрнең эчтәлеген аңлый, жанрны, авторларның исемнәрен, китап авторларын һәм әсәрләрне аера беләләр.

3нче сыйныфта китап укучы шәхесен формалаштыру катлаулырак текстлар өстендә эшләү нәтиҗәсендә дәвам итә, укучының әдәбиятны танып-белү эшчәнлеге тирәнәя, китап уку тәҗрибәсе байый.

4нче сыйныфта китап уку тирәлеге киңәя, яңа авторлар, яңа жанрлар белән таныштырыла. Әсәрләр буенча башкарыла торган эш төрләре катлауландырыла.

Әдәби уку курсының бурычлары

1. Укучының әдәби әсәрне тулысынча аңлап кабул итүен, текстны һәм аның әдәби формалары үзенчәлекләрен аңлауны тәэмин итү.
2. Укучыларны язучы фикерен аңларга, үз фикерләрен булдырырга, аларны формалаштырырга һәм аңлатып бирә белергә өйрәтү (китап укучы позициясе булдыру).
3. Кычкырып, эчтән, сәнгатьле итеп уку күнекмәләрен камилләштерү; укуның төп төрләреннән (танышу максатыннан, өйрәнү максатыннан, эзләнү, карап чыгу максатыннан) файдалана белү.
4. Уку процессында укучыларны иҗади эшчәнлеккә җәлеп итү, парлап һәм төркемдә эшләргә өйрәтү.
5. Әдәбиятны сүз сәнгате буларак аңлау өчен кирәкле әдәби (литературоведческие) күзаллауны формалаштыру.
6. Әдәби киңлек (пространство) булдыру, аңлап уку һәм универсаль уку эшчәнлеге формалаштыру шартларын тәэмин итүче, укучыларның әзерлек дәрәҗәсенә һәм яшь үзенчәлекләренә туры килә торган уку тирәлеген киңәйтү.

№	Тема	Сәг.саны
1	Халык сүзе алтындыр, аңлаганга алтындыр	2
2	Мәсәлләр	2
3	Язучылар һәм рәссамнар иҗатында табигать.	4
4	Балачак әдипләре	3

5	Яхшылык эшләргә ашыгыйк	2
6	Бәхетле балачак	1
7	Серле дөнья, могҗизалы дөнья	3
	Барлыгы	**17**

№	Дәреснең темасы		Көтелгән нәтиҗә	Өй эше	Үткәрү вакыты	
					План	факт
1	*Татар халык әкияте.* «Җил арба».	Татарская народная сказка “Телега»	Әкиятнең эчтәлеген билгели белү. Тылсымлы әкият үзенчәлекләрен үзләштерү.	Сораулар га җавап, 9, 11 бит		
	Мифлар. «Җил иясе». «Тургай һәм Кояш».	Мифы. «Ветряная» «Жаворонок и Солнце»	«Миф» төшенчәсен аңлау. «Җил иясе» мифының эчтәлеген үзләштерү.	Эчтәлеген сөйләргә		
	Фатих Әмирхан. «Ай өстендә Зөһрә кыз».	Ф.Амирхан «Зухра на луне»	«Портрет» төшенчәсен аңлау. Әкиятнең рәсемле планын төзи һәм план буенча эчтәлеген сөйли белү.	26 бит, бирем №4		
2	*Бәетләр* турында белешмә бирү. «Сак-Сок» бәетен тыңлау.	Баиты. «Сак-Сук»	“ Бәет” төшенчәсен үзләштерә, үзенчәлеген ачыклый белү, «Сак-Сок» бәетеннән алынган өзекне тыңлау, фикереңне белдерә алу.	31 бит, бирем №2		

	«Сак-Сок» бәетен сәнгатьле итеп уку.	«Сак-Сук» (Баит)	Бәетне сәнгатьле итеп укый, укыгач туган фикерләр белән уртаклаша белү.	Көйләп укырга өйрәнергә		
	Халык авыз иҗаты әсәрләре турында булган белемнәрне гомумиләштерү.	Проверим и оценим свои достижения по теме «Устное народное творчество»	Үзеңне тикшер рубрикасында бирелгән биремнәрне дөрес үтәү.	Бәет укырга		
3	*Мәсәлләр- Иван Крылов.* «Карга белән Төлке» *{Габдулла Шамуков* тәрҗемәсендә).	Басни. И.Крылов «Ворона и лисица»	Мәсәлнең моралең аңлау, геройларына характеристика бирә белү.	сәнгатьле укырга әзерләнер гә		
	Мәҗит Гафури. «Чикерткә белән Кырмыска» *(мәсәл).*	М.Гафури «Стрекоза и Муравей» (басня)	Мәсәл жанры турында белү, сәнгатьле уку алымнарын үзләштерү.	Өзекне ятларга		
	Мәҗит Гафури. «Тавык белән Үрдәк» *(мәсәл).*	М.Гафури «Курица и Утка»	Мәсәл жанрын белү ,сәнгатьле итеп йөгерек уку, мәсәлнең кереш һәм мораль өлешен таба белү	41 бит, бирем №4		
4	*Габдулла Тукай.* «Яшь Агач» *(мәсәл).*	Г.Тукай «Молодое деревцо» (басня)	Мәсәлдән аллегорияне таба, геройларына характеристика бирә белү. Иҗади биремнәрне үтәү.	сәнгатьле укырга әзерләнер гә		

	Әхмәт Исхак. «Карт Имән белән яшь егет» *(мәсәл).*	А.Исхак «Старый дуб и юноша» (басня)	Сәнгатьле итеп укый, мәсәлнең мәгънәле кисәкләрен ачыклый, аллегорияне таба, геройларына характеристика бирә белү. М. Җәлилнең «Янып калсын гомрең, маяк булып, үзеңнән соң килгән буынга» дигән шигъри юллары белән мәсәл моралең тәңгәлләштерә алу	45 бит, бирем №1		
	«Мәсәл » темасын гомумиләштереп кабатлау.	Проверим и оценим свои достижения по теме «Басни»	Мәсәл жанрын белү .	Мәсәл укырга		
5	*Габдулла Тукай.* «Ай һәм Кояш». *Габдулла Тукай.* «Фатыйма белән Сандугач».	Г.Тукай «Луна и солнце» Г.Тукай «Фатима и Соловей»	«Ай һәм Кояш» шигырен сәнгатьле итеп укый, шигырь эчтәлеген аңлый алу. «Сынландыру» (җанландыру) төшенчәсен үзләштерү.	сәнгатьле укырга әзерләнер гә		
			Шигырьне сәнгатьле итеп укый, автор фикерен ачыклый һәм геройларның сүзле сурәтләрен ясый белү.	сәнгатьле укырга әзерләнер гә		
	Габдулла Тукай. «Шүрәле».	Г.Тукай «Шурале»	«Шүрәле» әкиятен уку Шүрәленең тышкы кыяфәтен сурәтләү.	58 бит, бирем №3		

	Габдулла Тукай. «Шүрәле».	Г.Тукай «Шурале»	«Пейзаж» төшенчәсен практик үзләштерү. Сәнгатьле йөгерек укый белү.	Өзекне ятларга		
	Сынлы сәнгать музеенда. *Байназар Әлменов.* «Шүрәле» картинасы.	В музее изобразительного искусства Картина Б.Альменова «Шурале»	Г.Тукай әкиятендәге Шүрәле сурәте белән рәссам иҗат иткән Шүрәлене чагыштыра, уртак һәм аермалы якларын таба алу.	61 бит, сорауларга җавап		
6	*Мәҗит Гафури*«Болын».	М.Гафури «Луг»	«Болын» шигырен сәнгатьле итеп укый, темасын ачыклый белү, сорау һәм биремнәрне дөрес үтәү.	62 бит, бирем №1, 2		
	Муса Җәлил. «Яңгыр».	М.Джалиль «Дождь»	М.Җәлил турында белү. Шигырьне сәнгатьле итеп уку. М.Җәлилнең «Яңгыр» шигыре белән Ф. Васильевның «Яңгыр алдыннан » картинасын чагыштыру, уртак һәм аермалы якларын билгели белү.	сәнгатьле укырга әзерләнергә		
	Муса Җәлил. «Чишмә».	М.Джалиль «Родник»	Шигырьне сәнгатьле итеп укый, темасын ачыклый белү.	Шигырьне ятларга		
7	*Абдулла Алиш.*	А.Алиш «Хвосты»	А.Алишның «Койрыклар» әкиятен уку.	70 бит,		

	«Койрыклар».		Әкияткә хас үзенчәлекләрне билгели белү	бирем №3		
			Тексттан эпитет, эндәш сүзләрне, чагыштыруларны таба, геройларга характеристика бирә белү.	Рольләргә бүленеп укырга әзерләнергә		
			Әкиятне рольләргә бүленеп уку. Әкият эчтәлегенең планын төзи, план буенча эчтәлекне тулы һәм кыскартып сөйли белү.	Эчтәлеген сөйләргә әзерләнергә		
	Абдулла Алиш. «Кемгә кирәк, кемгә кирәкми».	А.Алиш «Кому нужно, кому нет»	Язучының язу осталыгын, сурәтләү чараларын куллану үзенчәлеген билгели, хикәя ахырын үзгәртеп, эчтәлекне сөйли белү.	79 бит, бирем №3		
8	*Нәби Дәү ли.* «Бала болыт».	Н.Даули «Облачко-дитя»	Тексттан болытларны сурәтләгән юлларны, диалогларны аларны рольләргә бүленеп укый белү .	Сораулар га җавап		
	Рәшит Бәшәр. «Сандугачлы Ак инеш».	Р.Башар «Соловьиная речка Белая»	шигырьне сәнгатьле итеп укый белү, исемен эчтәлек белән тәңгәлләштерә алу.	эш дәф. 30 бит, бирем №3		

	Гарәфи Хәсәнов. «Кышкы урман».	Г.Хасанов «Зимний лес»	Кошлар һәм тиеннәр турында мәгълүмат лы булу. Хикәя эчтәлеге буенча план төзи, аның буенча хикәя эчтәлеген кыскартып сөйли белү.	89 бит, бирем № 6, 7		
	Фәнис Яруллин. «Иң бәхетле төн». *Сания Әхмәтщанова.* «Саклыйк, әйдә, җир-ананы».	Ф.Яруллин «Самая счастливая ночь» С.Ахмадьянова «Давайте беречь Родину-мать»	Әкиятнең эчтәлеген тулысынча һәм кыскартып сөйләү. Әкиятнең төп уен билгеләү. Фантастик әсәрләргә хас үзенчәлекләрне үзләштерү.	Йөгерек һәм сәнгатьле укырга әзерләнер гә		
	«Язучылар һәм рәссамнар иҗатында табигать» бүлеген гомумиләштереп кабатлау. «Без табигать балалары» темасына проектлар уйлау.	Проверим и оценим наши достижения по теме «Природа в творчестве писателей и художников». Проект «Мы дети природы»	Язучылар һәм рәссамнар иҗатында табигать» бүлегенә караган материалны белү	проект«Без табигать балалары»		
9	*Шәүкәт Галиев.* «Камырша».	Ш.Галиев «Камырша»	Әсәрнең жанр төрен билгели, героена характеристика бирә белү. «Гипербола» төшенчәсен үзләштерү.	10 бит, бирем №2		
	Шәүкәт Галиев. «Күршеләрнең	Ш.Галиев «Соседское яблоко», «Мой брат учит	Шигырьне сәнгатьле итеп укый, эпитет, чагыштыруларны таба, юмор	сәнгатьле укырга		

	алмасы», «Минем абый шигырь ятлый...»	стих…»	билгеләрен ачыклый белү.	әзерләнер гә		
	Шәүкәт Галиев. «Куркыныч хәбәр».	Ш.Галиев «Страшная весть»	Шигырьдә күтәрелгән проблемага карата үз фикереңне белдерә белү	Шигырьн е ятларга		
10	*Роберт Миңнуллин.* «Әни, мин көчек күрдем».	Р.Миннуллин «Мама, я видел щенка»	Шигырьне сәнгатьле итеп укый, шигырьдән рифма, кабатлауларны таба алу.Шигырьне ятлау.	сәнгатьле укырга әзерләнер гә		
	Роберт Миңнуллин. «Спортның яңа төре».	Р.Миннуллин «Новый вид спорта»	шигырьне сәнгатьле итеп уку. герое Алмазның эш-гамәлләрен ачыклау, аңа карата үз мөнәсәбәтеңне белдерү. Эш дәфтәрендәге биремнәрне үтәү.	сәнгатьле укырга әзерләнер гә		
	Хәкимҗан Халиков. «Дәү әти», «Вакыты тар».	Х.Халиков «Дедушка», «Времени мало»	шигырьләрне сәнгатьле итеп, рольләргә бүленеп уку, эчтәлекләрен ачыклау. «Юмор», «портрет» төшенчәләрен гамәли үзләштерү. Шигырьләрне ятлау.	Шигырьл әрне ятларга		
	Хәкимҗан Халиков. «Чыпчык баласы Чырчыр турында әкият».	Х.Халиков «Сказка о воробышке Чырчыр»	Әкият жанры үзенчәлекләрен белү. Әкият героеның эш-гамәлләренә карата мөнәсәбәт белдерү.	сәнгатьле укырга әзерләнер гә		

	Хәкимҗан Халиков. «Чыпчык баласы Чырчыр турында әкият».	Х.Халиков «Сказка о воробышке Чырчыр»	Әкияткә план төзү, герой исеменнән әкият эчтәлеген сөйләү. Әкиятнең төп уен билгеләү.	36 бит, бирем №6		
	Сынлы сәнгать музеенда. *Харис Якупов.* «Аналар җәе» картинасы.	В музее изобразительного искусства Картина Х.Якупова «Лето матерей»	Рәссам Х.Якупов иҗаты белән танышу. Рәссамның картиналарын карау, тематикасын билгеләү. Картинаны карагач туган фикерләр белән уртаклашу.	Рәсем ясарга		
11	*Хәкимҗан Халиков.* «Нинди кош?»	Х.Халиков «Какая птица?»	Сәхнә әсәрләре турында белү. «Нинди кош?» сәхнә уенының төзелеш үзенчәлекләрен ачыклау. Әсәрне рольләргә бүленеп уку, эчтәлеген ачыклау. Уенны сәхнәләштерү.	48 бит, бирем № 4 Бер кош турында чыгыш әзерләргә		
	Фәнис Яруллин. «Ап-ак иткән», «Бияләй».	Ф.Яруллин «Белым-бело», «Варежки».	Ф. Яруллин иҗаты белән танышу, шигырьләрен сәнгатьле итеп уку, төп уйларын билгеләү. Мәсәл жанры үзенчәлекләрен белү	Шигырьне ятларга		
	Фәнис Яруллин.	Ф.Яруллин	Әкиятне уку, кисәкләргә бүлү, һәр	Йөгерек		

	«Юылмас хурлык	«Несмываемый позор»	бүлеккә исем кую. Әкият героеның эш-гамәлләрен бәяләү. «Сынландыру» төшенчәсен гамәли үзләштерү. Әкият эчтәлегенең планын төзү, план буенча эчтәлекне сөйләү. «Мактанчыкның авызы гел ачык» дигән әйтем эчтәлегенә туры килә торган әкият уйлау.	һәм сәнгатьле укырга әзерләнер гә Эчтәлеген сөйләргә әзерләнер гә		
	«Балачак әдипләре» бүлеген гомумиләштереп кабатлау. «Үзеңне тикшер» рубрикасы буенча биремнәрне үтәү.	Проверим и оценим наши достижения по теме «Детские писатели»	Х.Халиков һәм Ф.Яруллин иҗат-ларыннан мәгълүматлы булу.	Ф.Яруллин шигырен сәнгатьле укырга әзерләнер гә		
12	*Роза Хафизова.* «Күгәрчен һәм малай».	Р.Хафизова «Голубь и мальчик»	«Күгәрчен һәм малай» хикәясен уку. Төп уен һәм жанр төрен билгеләү. Хикәя героеның эш-гамәлләрен бәяләү. Малай исеменнән хикәя эчтәлеген кыскартып сөйләү.	61 бит, бирем № 6		

	Сәрвәр Әдһәмова. «Дуслар».	С.Адгамова «Друзья»	Хикәяне уку, төп уен билгеләү. Сәбәп-нәтиҗә бәйләнешен ачыклау. Әсәрнең жанр төрен билгеләү. Әсәр геройларына характеристика бирү.	Йөгерек һәм сәнгатьле укырга әзерләнергә		
	Сәрвәр Әдһәмова. «Дуслар».	С.Адгамова «Друзья»	Керпе һәм песнәк образларын чагыштыру. Әкияткә план төзү, план буенча әкият эчтәлеген кыскартып сөйләү.	66 бит, бирем № 8		
13	*Әхсән Баян.* «Эт янында тиеннәр».	А.Баян «Белки у собаки»	Хикәяне дөрес, йөгерек һәм сәнгатьле итеп уку. Хикәянең төп уен билгеләү. Хикәянең эчтәлеге буенча биремнәрне үтәү.	Эчтәлек сөйләргә		
	Дәрҗия Аппакова. «Шыгырдавыклы башмаклар».	Д.Аппакова «Башмачки со звуком»	Хикәяне уку, төп уен билгеләү. Эчтәлек буенча бирелгән биремнәрне үтәү, бүлек башларына исем кую, план төзү, эчтәлекне сөйләү.	I абзацны ятларга		
	Дәрҗия Аппакова. «Шыгырдавыклы башмаклар».	Д.Аппакова «Башмачки со звуком»	Хикәя геройларына бәяләмә бирү. Эпитет, чагыштыру, сынландыруларны табып уку. Хикәянең беренче абзацын ятлау.	74 бит, бирем № 6		

	Михаил Зощенко. «Мескен Федя».	М.Зощенко «Бедный Федя»	Хикәяне уку, кисәкләргә бүлү. Хикәя геройларының эш-гамәлләренә бәя бирү	Йөгерек һәм сәнгатьле укырга әзерләнер гә		
	Резеда Вәлиева. «Җиңү көнендә» «Яхшылык эшләргә ашыгыйк...» бүлеген гомумиләштереп кабатлау..	Р.Валиева «В день Победы» Проверим и оценим наши достижения по теме «Поторопимся сделать добро»	Р. Вәлиева шигырен сәнгатьле итеп уку, эчтәлеген ачыклау.	Иҗади эш.		
14	*Нәбирә Гыйматдинова.* «Сертотмас кәҗә».	Н.Гиматдинова «Болтливая коза»	Хикәяне дөрес, йөгерек, сәнгатьле итеп уку. Әсәрнең төп уен билгеләү. Юмор элементларын билгеләү. Эчтәлекне кыскартып сөйләү.	Йөгерек һәм сәнгатьле укырга әзерләнер гә		
			Хикәя геройларын сурәтләү.Үз тәҗрибәңнән чыгып, кызыклы вакыйга турында хикәя уйлау	89 бит, бирем № 6		
	Виктор Голявкиннан.	По В.Голявкину «Видно	Хикәяне уку, әсәрнең төп уен билгеләү,	Эчтәлеген		

	«Әллә каян күренеп тора».	издалека »	исеме турында фикер алышу, яңа исем уйлау.. Герой исеменнән хикәянең эчтәлеген сөйләү.	сөйләргә әзерләнер гә		
	Юрий Ермолаев. «Сәгать ярдәм итте».	Ю.Ермолаев «Часы спасли»	Хикәяне уку, төп героен ачыклау, аңа характеристика бирү, эчтәлеген сөйләү.	Эчтәлеген сөйләргә әзерләнер гә		
	«Бәхетле балачак» бүлеген гому-миләштереп кабатлау. «Үзеңне тикшер» рубрикасы буенча биремнәрне үтәү.	Проверим и оценим наши достижения по теме «Счастливое детство»	«Бәхетле балачак» бүлеген гому-миләштереп кабатлау.	96 бит, бирем № 4		
15	*Ганс Христиан Андерсен.* «Чыдам кургашын солдат».	Г.Х.Андерсен «Стойкий оловянный солдатик»	Әкиятне уку, темасын һәм төп уен билгеләү, кисәкләргә бүлү, аларга исем кую. Әкияттән тормышчан һәм әкияти маҗараларны табып аңлату. Әкиятнең ахырын уйлау. Герой исеменнән әкиятнең эчтәлеген сөйләү. Маҗаралы әкият уйлау.	Йөгерек һәм сәнгатьле укырга әзерләнер гә Эчтәлеген сөйләргә әзерләнер		

				гә		
16	*Джонатан Свифт.* «Гулливер сәяхәте».	Д.Свифт «Приключения Гулливера»	Әкиятне уку, төп уен билгеләү, кисәкләргә бүлү, исем кую. Гулливерның портретын сурәтләү. «Гепорбола» төшенчәсен үзләштерү. Гулливер турында яңа әкият уйлау.	Йөгерек һәм сәнгатьле укырга эчтәлеген сөйләргә әзерләнергә		
17	*Ләбиб Лерон.* «Шүрәле малае».	Л.Лерон «Мальчик Шурале»	Әсәр белән танышу, үзенчәлеген ачыклау. Пьесаны рольләргә бүленеп уку.			
	Зиннур Хөснияр. «Шүрәле җыры».	З.Хуснияр «Песенка Шурале»	З.Хөсниярнең «Шүрәле» җырын тыңлау.			
	«Серле дөнья, могҗизалы дөнья» бүлеген гомумиләштереп	Проверим и оценим наши достижения по теме «Таинственный мир»	Серле дөнья, могҗизалы дөнья» бүлеген гомумиләштереп кабатлау.			

	кабатлау.					
	Еллык контроль тест	Годовой контрольный тест				

УКЫТУНЫҢ ПЛАНЛАШТЫРЫЛГАН НӘТИҖӘЛӘРЕ

4 нче сыйныф ахырында укучылар түбәндәге нәтиҗәләргә ирешә: **укучы:**
— әдәби әсәрдәге рухи байлыкны аңларга һәм бәяләргә; «намуслылык», «җаваплылык», «яхшылык», «усаллык» төшенчәләрен аңлата белергә;
— үзеңне Россия гражданины итеп танырга, Туган ил һәм дөнья әдәбияты кыйммәтен аңларга;
— кешеләргә игътибарлылык һәм теләктәшлек белдерергә, башка халыклар мәдәниятенә хөрмәт белән карарга;
— универсаль уку гамәлләрен (укытучы һәм сыйныфташларыңны тыңлый белүне, башкаларның фикерен һәм позициясен хөрмәт иткән хәлдә, үз позицияңне дөрес белдереп аралашуны) кулланырга;
— әсәр, китап, бүлек һәм тема буенча бирелгән проектлар өстендә мөстәкыйль, парлап яки төркемнәрдә эшләргә;
— әдәби әсәр өстендә эшләгәндә, үз эшчәнлегеңне оештырырга, регулятив универсал уку гамәлләреннән файдаланырга **өйрәнә.**
«Сөйләм һәм уку эшчәнлеге төрләре» юнәлеше буенча укучы:
— укуга кызыксыну булдырырга, уку эшчәнлеген китап укучы тәҗрибәсен баету максатыннан кулланырга;
— укый белү осталыгын интеллектуаль, рухи-әхлакый, эстетик үсеш, белем һәм тәҗрибә туплау чарасы буларак кулланырга;
— укуны төрле уку бурычларын хәл итү, китап укучы мәнфәгатен канәгатьләндерү, предметара дәрәҗәдә мәгълүмат эзләү максатыннан кулланырга;
— укыганны аңларга мөмкинлек тудырырлык темпта кычкырып һәм эчтән укырга;
— орфоэпик нормаларга туры китереп, сайлап алынган яки алдан өйрәнелгән әсәрләрне сәнгатьле итеп укырга;
— укуның төрле төрләреннән (танышу максатыннан, өйрәнү максатыннан, карап чыгу максатыннан) файдаланырга;
— сайлап алынган уку төрен һәм формасын аңлатырга;
— әдәби, фәнни-популяр, уку һәм белешмә әсәрләрен аера белергә;
— әдәби әсәр эчтәлегендә ориентлаша белергә; мөстәкыйль рәвештә әсәрнең темасын, жанр төрен, авторга мөнәсәбәтен һәм төп уен билгеләргә; вакыйгалар үсешенең сәбәп-нәтиҗә бәйләнешен, эзлеклелеген табарга; сорауларга җавап бирергә, үзең дә сораулар бирергә һәм башкаларның җавапларын тулыландырырга;

— әдәби, фәнни-популяр һәм белешмә текстлар белән эшли белергә: мәгънәсен аңларга, темасын һәм микроте-маларны (подте мал арны) билгеләргә, текст буенча сорауларга җавап бирергә һәм сораулар уйларга, җавапларны тулыландырырга, цитаталар белән дәлилләргә;
— әсәр героеның эш-гамәлләрен аңларга һәм аңлатып бирергә, аларга карата үз фикереңне белдерергә; автор позициясен билгеләргә;
— әсәр эчтәлеген телдән яки язмача тулы итеп, кыскартып яки сайлап алып сөйләргә;
— шигъри әсәрләрне яттан сөйләргә;
— үрнәк буенча әсәргә яки китапка кыскача аннотация язарга;
— каталогтан файдаланырга, үзлектән китапханәдә кирәкле китапны табарга **өйрәнә.**

Укучы:
— әдәби әсәрне сәнгатьнең бер төре буларак кабул итәргә;
— автор позициясен ачыкларга һәм әсәргә, әсәр геройларына, аларның эш-гамәлләренә мөнәсәбәтен белдерергә;
— әдәби әсәрне укыганда, үзенең эмоциональ халәтендәге үзгәрешләрне билгеләргә;
— аермалы якларына басым ясап, әдәби һәм фәнни-популяр әсәрләрне чагыштырырга;
— автор текстына таянып, үз фикереңне монологик сөйләм (хикәяләү, сурәтләү, фикерләү) формасында төзергә;
— балалар өчен бастырылган вакытлы матбугат (газета, журнал) белән эшләргә **өйрәнергә мөмкин.**

«Әдәби пропедевтика» юнәлеше буенчаукучы:
— әдәби, шигъри, чәчмә әсәр һәм фәнни-популяр текстларны аерырга; текст төрләрен чагыштырырга;
— төзелеше буенча фольклор әсәрләре жанрларын (әкият, җыр, мәсәл, мәкаль) чагыштырырга;
— сөйләмдә әдәби төшенчәләрне (әсәр, әсәрнең темасы һәм төп уе, әсәрнең жанры, автор, төп һәм ярдәмчел геройлар, уңай һәм тискәре герой) кулланырга;
— тексттан сәнгать чараларын (эпитет, чагыштыру, сын-ландыру (җанландыру), метафора, гиперболаны) гамәли таба белергә, аларның ролен аңлатырга;
— контексттагы мәгънәсенә карап, сүзләрнең синонимнарын, антонимнарын табарга **өйрәнә.**

Укучы:
— әдәби төшенчәләрне (шигъри һәм чәчмә әсәр, фольклор һәм автор әсәре) кулланып, текстларны чагыштырырга һәм аларга характеристика бирергә;
—тексттан әсәр геройларының монологын, диалогын, пейзаж һәм геройларның сурәтен табарга;
— «әсәр», «китап», «вакытлы матбугат» (газета,журнал) төшенчәләрен аерырга, аларны уку мәсьәләсен чишү өчен кулланырга **өйрәнергә мөмкин.**

«Иҗади эшчәнлек» юнәлеше буенча**укучы:**
— әдәби әсәрне рольләргә бүленеп укырга; әсәрне сәхнәләштерергә;
— аналогия буенча төрле жанр әсәрләре (табышмак, әкият, хикәя, мәсәл) уйларга;
— мөстәкыйль, парлап, төркемнәрдә иҗади проектлар төзергә; мәгълүмат тупларга, тупланган материалны кульязма китап формасында бизәргә, эш нәтиҗәләре белән конкурсларда, күргәзмәләрдә, китапханә дәресләрендә, мәктәп бәйрәмнәрендә катнашырга;

— тәкъдим ителгән тема, картина, репродукция буенча кечкенә сочинение, китап, әсәр геройлары турында бәяләмә язарга **өйрәнә.**
Укучы:
— герой исеменнән, үз исеменнән, автор исеменнән әсәр эчтәлеген үзгәртеп сөйләргә;
— бирелгән рифма һәм строфа буенча шигырь уйларга;
— аерым эпизодларны укып, әсәр эчтәлеген сөйләргә, әсәрнең аерым эпизодларын яттан укырга ;
— шәхси текстлар төзергә (аналогия буенча хикәяләргә, фикерләргә — сорауларга тулы җавап бирергә, сурәтләргә — геройларга характеристика бирергә һәм пейзажны сурәтләргә) **өйрәнергә мөмкин.**
«Уку материалы белән эшләү» юнәлеше буенча укучы:
— әсәр текстында төп һәм өстәмә мәгълүматны таба белергә;
— исеме һәм эчтәлеге, аннотация һәм титул бите буенча китап эчтәлеген күзалларга;
— пейзаж һәм герой портретларын сурәтләү өчен, әсәртекстындагы мәгълүматны кулланырга;
— төрле мәгълүмати чаралардан (сүзлек, энциклопедия, Интернет-ресурс) файдаланырга; төрле чыганаклардан алынган мәгълүматны чагыштырырга өйрәнә.
Укучы:
— белешмәләрдән һәм энциклопедияләрдән китап, автор турында мәгълүмат тупларга;
— тема һәм бүлекләргә тәкъдим ителгән проектларны үтәү өчен кирәкле мәгълүмат җыярга, аларны гомумиләштерә белергә **өйрәнергә мөмкин.**

Укучының монологик сөйләмен бәяләү.

1. Тәкъдим ителгән тема (рәсем, ситуация) буенча хикәя төзи белсә; дөрес интонация белән, тулы,эзлекле итеп, текстка бәя биреп, мөнәсәбәтен күрсәтеп сөйли алса, тупас булмаган пауза хатлары җибәрелсә дә, “5”ле куела.
4 нче сыйныфта бәйләнешле сөйләм – 10-12 җөмлә тәшкил итә.
2. Аерым паузалар, 1-2 сөйләм хатасы ясалса; укытучы тарафыннан икедән артык булмаган ачыклаучы сорау бирелсә, “4”ле куела.
3. Теманың төп эчтәлеген ачса; 4-6 сөйләм хатасы җибәрелсә; укытучы тарафыннан икедән артык ачыклаучы сорау бирелсә яки укытучы ярдәменнән башка сөйләмне башлый (тәмамлый) алмаса, “3”ле куела.
4. Сөйләмдә эзлеклелек сакланмаса; паузаларда төгәлсезлекләр китсә; 6дан артык сөйләм хатасы һәм грамматик хата ясаса, “2”ле куела.

Диалогик сөйләмне бәяләү.

1. Тиешле темпта дөрес интонация белән сорау куйса; әңгәмәдәшенең сорауларына тулы җавап кайтарса, “5”ле куела.
2. Дөрес сорау биреп, үзе дә әңгәмәдәшенең соравына дөрес җавап кайтарса, ләкин сөйләм вакытында укытучы ярдәмендә мохтаҗ булса; 2-3 сөйләм хатасы җибәрелсә, “4”ле куела.
3. Укытучы ярдәмендә генә сорау бирсә яки җавап кайтарса; сораулар биргәндә, сүзләр һәм грамматик формалар табуда төгәлсезлекләр җибәрсә яки өйрәнгән җөмлә калыпларының бер өлешен генә үзләштерсә; 4-5 сөйләм хатасы җибәрсә, “3”ле куела.

4. Әңгәмә вакытында зур авырлык белән генә сорау бирсә; сорауларга үз көче белән җавап бирә алмаса; 6 дан артык хата җибәрелсә, “2” ле куела.

Уку тизлеген бәяләү күрсәткече.

сыйныфлар	Хәрефләр саны		Сүзләр саны	
	Кычкырып уку	Эчтән уку	Кычкырып уку	Эчтән уку
4	270-400	390-460	65-75	110-120

Уку күнекмәләрен бәяләү.

1. Программада каралган таляпләрне тулысынча үтәсә (авазларны, сүзләрне, җөмләләрне дөрес, сәнгатьле итеп, пауза һәм логик басымны саклап укыса); укытучы биргән сорауларга җавап кайтарса алса яки текст эчтәлеген аңлы рәвештә үзләштерсә, “5”ле куела.
2. Уку тизлеге гомуми таләпләргә туры килсә; сәнгатьлелек сакланса,ләкин укыган вакытта 2-3 әйтелеш хатасы җибәрсә; пауза һәм интонациягә караган төгәлсезлекләр булса; текстның эчтәлеген аңлап, укытучы сорауларына җавап бирә алса, “4”ле куеела.
3. Уку тизлеге гомуми таләпләргә туры килмәсә; текстны сәнгатьле итеп укымаса; логик басымны дөрес куймаса; әйтелешкә караган 3-4 хата җибәрелсә; текстны өзеп-өзеп укыса; укытучы биргән сорауга җавап кайтарганда, төгәлсезлекләр китсә ”3”ле куела.
4. Уку тизлеге бик акрын булса; барлык сүзләрне дә өзеп-өзеп укыса; текстны сәнгатьле, аңлаешлы итеп укымаса; әйтелеш нормаларын тупас бозса, “2” ле куела.

Мәгълүмат һәм белем бирү чыганаклары.

УМК	Укытучы өчен методик әдәбият
Проограмма: Рус мәктәбендә укучы татар балаларына ана телен һәм әдәбиятын укыту программасы.(1-11 сыйныфлар).Казан.”Мәгариф” нәшрияты, 2010. Дәреслек:. Дәреслек: Әдәби уку (2 кисәктә) 4 нче с-ф. / Ф. Ш. Гарифуллина, И.Х. Мияссарова. — Казан : «Мәгариф—Вакыт» нәшр., 2022.	Әдәби уку. Методик әсбап. 4 нче с-ф. / Ф. Ш. Гарифуллина, И.Х. Мияссарова. — Казан : «Мәгариф—Вакыт» нәшр., 2018.

ДОКУМЕНТ ПОДПИСАН
ЭЛЕКТРОННОЙ ПОДПИСЬЮ

Сертификат: 00D2AE8A96D22508B9A771C8C8572D5349
Владелец: Гайсина Нурзида Рубесовна
Действителен: с 25.11.2022 до 18.02.2024